

**Uchwała Nr XIX/350/12
Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej**

z dnia 5 września 2012 roku

w sprawie przyjęcia „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2012-2016”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.) oraz art. 12 pkt. 11 i art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.) w związku art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721, z późn. zm.) - na wniosek Prezydenta Miasta

**Rada Miejska w Dąbrowie Górniczej
uchwała:**

§ 1

Przyjąć „Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej na lata 2012 – 2016” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc uchwała Nr XXIII/426/2004 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 11 marca 2004 roku w sprawie przyjęcia: „Gminnego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej”.

§ 3

Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Dąbrowie Górniczej**

Agnieszka Pasternak

PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W DĄBROWIE GÓRNICZEJ NA LATA 2012 - 2016

Wstęp	3
I. Podstawy prawne	4
II. Pojęcie niepełnosprawności	6
III. Struktura demograficzna - niepełnosprawni mieszkańcy Dąbrowy Górniczej	8
1. Zjawisko niepełnosprawności i struktura mieszkańców Dąbrowy Górniczej	8
2. Charakterystyka osób niepełnosprawnych w świetle danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności	10
IV. Posiadane zasoby i realizowane działania	13
1. Osoby niepełnosprawne jako klienci pomocy społecznej	13
2. Ośrodki wsparcia	16
3. Dom Pomocy Społecznej	17
4. Świadczenia w ramach rehabilitacji społecznej	17
5. Warsztaty Terapii Zajęciowej	18
6. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych przez Powiatowy Urząd Pracy	18
7. Kultura i rekreacja	23
8. Szkolnictwo specjalne	24
9. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych	30
10. System ochrony zdrowia	31
V. Analiza SWOT problematyki niepełnosprawności w Dąbrowie Górniczej	33
VI. Tworzenie Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej	37
1. Założenia Programu	37
2. Adresaci Programu	38
3. Miejsce realizacji Programu	38
4. Partnerzy w realizacji Programu	38
VII. Misja Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej	39
VIII. Priorytety i cele Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej	40
IX. Źródła finansowania Programu	43
X. Zasady monitorowania i ewaluacji Programu	43
XI. Oczekiwane rezultaty	44
XII. Harmonogram Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych	45

WSTĘP

Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych stanowi kontynuację programu przyjętego przez Radę Miejską w 2004 r. Celem obecnego programu jest stworzenie efektywnego systemu wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin z wykorzystaniem doświadczeń wynikających z poprzedniego programu. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, program obejmuje główne obszary życia osób niepełnosprawnych: rehabilitację zawodową, rehabilitację społeczną oraz przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych. Należy jednak podkreślić, iż działania na rzecz osób o ograniczonej sprawności nie mogą zawężyć się do świadczeń rehabilitacyjnych, opiekuńczych, leczniczych czy socjalnych, lecz winny dążyć do stworzenia im warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym, a do podejmowania takich działań zobowiązuje najwyższy rangą akt prawny w naszym kraju – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. Polska dąży do osiągnięcia europejskich standardów w zakresie wspierania i opieki nad osobami niepełnosprawnymi. Dowodem zmiany podejścia jest między innymi uchwalona przez Sejm w 1997 roku „Karta praw osób niepełnosprawnych”. Najistotniejszym jej zapisem jest stwierdzenie, że *„Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że osoby niepełnosprawne (...) mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji”*. Kolejnym ważnym etapem w standaryzacji usług na rzecz osób niepełnosprawnych było wstąpienie Polski do Wspólnoty Europejskiej i konieczność dostosowania zarówno prawa, jak i zmiany podejścia do osób niepełnosprawnych. Jednakże jest to długofalowy proces wymagający zaangażowania wszystkich możliwych sił, władz państwowych samorządowych i III sektora. Państwa członkowskie Wspólnoty Europejskiej, w tym także Polska prowadzą nową, odmienną politykę wobec osób niepełnosprawnych. Polega ona na poszanowaniu odmienności, kładzie się w niej większy nacisk na określenie i usunięcie barier stojących na drodze do realizacji równych szans i pełnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia społecznego.

Realizacja nowej polityki wobec osób niepełnosprawnych spoczywa zarówno na organach i instytucjach państwa, ale także, a może przede wszystkim na lokalnych samorządach powiatowych i gminnych. Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w swych założeniach nawiązuje do Standardowych Zasad Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych ONZ i Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ, jako głównych dokumentów sytuujących kwestię niepełnosprawności w kategorii praw człowieka. Oznacza to, że poprawa sytuacji niepełnosprawnych mieszkańców miasta Dąbrowy Górniczej może nastąpić wyłącznie poprzez zagwarantowanie realizacji ich praw we wszystkich sferach życia jednostki oraz pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest formą usystematyzowania działań na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych, wskazaniem kierunków zgodnych z europejskimi standardami, a także z założeniami i celami przyjętymi w Strategii Rozwoju Miasta oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Znaczącą rolę we wdrażaniu Programu winny pełnić organizacje pozarządowe, które zrzeszają osoby niepełnosprawne i ich rodziców/opiekunów, wypowiadają się w ich imieniu i reprezentują ich interesy, a także organizacje specjalizujące się w świadczeniu usług społecznych i realizacji zadań z zakresu wspierania osób niepełnosprawnych w różnych sferach życia. Rolą programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest stworzenie warunków oraz zagwarantowanie i udzielenie osobie niepełnosprawnej takiej indywidualnej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie jej potencjalnych zdolności i możliwości dla osiągnięcia, jak największej życiowej samodzielności i aktywności zarówno społecznej jak i zawodowej.

I. Podstawy prawne

Podstawą prawną do opracowania i realizacji Programu jest ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. w której zgodnie z art. 35a ust. 1 *do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnie ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:*

- *rehabilitacji społecznej,*
- *rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,*
- *przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.*

U podstaw tworzenia programu znajdują się zapisy aktów prawnych krajowych oraz Unijne regulacje prawne:

1. Krajowe regulacje prawne, to w szczególności:

- a) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., która stoi w obronie praw i wolności osób niepełnosprawnych, określające zasady jakimi powinna kierować się władza ustawodawcza, wykonawcza i samorządy terytorialne działające na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych,
- b) Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, uchwalona 1 sierpnia 1997 roku przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, która uznaje, iż osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego, aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji,
- c) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127 , poz. 721, z późn. zm.) określająca szczegółowo zagadnienia związane z aktywizacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych,
- d) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) określająca instrumenty interwencji państwa na rynku pracy,
- e) Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 z późn. zm.), określająca zasady i możliwości pomocy publicznej dla pracodawców, między innymi przy tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych i refundacji wynagrodzeń,
- f) Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004r. (Dz.U. z 2009r. nr 175, poz. 1362 z późn. zm), w której z zapisów art. 19, pkt. 1 wynika potrzeba stworzenia programu wspierania osób niepełnosprawnych.

2. Unijne regulacje prawne, to w szczególności:

- a) Rozporządzenie Komisji Europejskiej z dnia 5 grudnia 2002 roku (art.2) w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu Wspólnoty Europejskiej, która jest podstawowym dokumentem dotyczącym pomocy państwa w zakresie zatrudnienia,
- b) Traktat Amsterdamski – z 1999 roku (art. 13) daje podstawy prawne zobowiązujące instytucje Wspólnoty do działań na rzecz osób niepełnosprawnych i zakazuje wszelkiej dyskryminacji, na tej podstawie została zaprojektowana i przyjęta 27 listopada 2000 roku Dyrektywa (2000/78) ustanawiająca ogólne ramy w zakresie równouprawnienia w zatrudnieniu,
- c) Europejska Strategia Zatrudnienia ustalona w trakcie posiedzenia Rady Europejskiej w Luksemburgu w 1997 roku, w ramach której opracowane zostały dokumenty stanowiące wyznacznik działań Państw Członkowskich w dziedzinie zatrudnienia.
Największe znaczenie dla osób niepełnosprawnych mają wytyczne:
 - wytyczna nr 1 - aktywne i zapobiegawcze środki skierowane do bezrobotnych i nieaktywnych,
 - wytyczna nr 7 - promocja integracji i przeciwdziałanie dyskryminacji na rynku pracy.
- d) Strategia Lizbońska na lata 2000 – 2010, którą przyjęła Rada Europejska na posiedzeniu szefów państw i rządów w marcu 2000 roku w Lizbonie,

Strategia zakłada między innymi przebudowę europejskiego modelu społecznego poprzez inwestowanie w ludzi i tworzenie aktywnego państwa opiekuńczego.

- e) Karta Praw Podstawowych ogłoszona w grudniu 2000 roku w trakcie posiedzenia Rady Europejskiej w Nicei. W art. 21 znajduje się zapis o zakazie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność, a w art. 26 uznaje prawo osoby niepełnosprawnej do korzystania ze środków zapewniających jej niezależność, społeczną, zawodową, integrację oraz uczestnictwo w życiu społecznym,
- f) Deklaracja Madrycka uchwalona w marcu 2002 roku podczas Europejskiego Kongresu Osób Niepełnosprawnych. W dokumencie tym wzywa się do zapewnienia osobom niepełnosprawnym niezależnego życia w pełnej integracji ze społeczeństwem,
- g) Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020.

I. Pojęcie niepełnosprawności

Pojawienie się grupy osób z dysfunkcjami zdrowotnymi powodującymi w konsekwencji niepełny udział w życiu społecznym dało przyczynę do zastanowienia się nad zagadnieniem niepełnosprawności.

W każdym społeczeństwie istnieje pewien procent osób, które z przyczyn genetycznych, wrodzonych, w wyniku chorób, wypadków czy też nieprawidłowych warunków życia nie mają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej. Osoby te określa się najczęściej terminem „ludzie niepełnosprawni” rozumiejąc niepełnosprawność jako czasowe lub trwałe obniżenie sprawności psychofizycznych funkcji organizmu.

Zdefiniowanie pojęcia niepełnosprawności jest trudne, bowiem trudne do dokładnego określenia są granice między sprawnością a niepełnosprawnością, dlatego też definicja pojęcia niepełnosprawności wzbudza wiele wątpliwości. Postawienie granicy między niepełnosprawnością, a sprawnością jest działaniem arbitralnym. Równocześnie brak jest jednolitej definicji pojęcia niepełnosprawności. Przyjmuje się, że ustawowa definicja musi być zgodna z intencją zawartą w dokumentach Organizacji Narodów Zjednoczonych tj. że „osoba niepełnosprawna oznacza człowieka nie mogącego samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia, indywidualnego lub społecznego, na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznych lub psychicznych”. Niepełnosprawność może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów. Może być wynikiem choroby somatycznej lub umysłowej, a wszystkie te schorzenia mogą mieć charakter przejściowy bądź stały. Niepełnosprawność jest kwestią niezwykle istotną, szczególnie w cywilizacyjnie rozwiniętych społeczeństwach. Głównymi przyczynami jej występowania jest wpływ samej cywilizacji, występowanie związanych z cywilizacją chorób, trudne warunki pracy i zagrożenia komunikacyjne. W dokumentach wspólnotowych niepełnosprawność ma wiele form, mówi się o niepełnosprawności fizycznej, sensorycznej, umysłowej oraz intelektualnej. Jako przyczyny powstania niepełnosprawności wymienia się:

- choroby genetyczne, okresu prenatalnego i okołoporodowego,
- choroby okresu wczesnodziecięcego,
- choroby układu sercowo-naczyniowego,
- urazy, wady wrodzone, choroby przewlekłe i wypadki, w tym wypadki przy pracy,
- utratę zdrowia wskutek różnych szkodliwych, a występujących w środowisku pracy i zamieszkania zanieczyszczeń środowiska naturalnego,
- choroby nowotworowe, zakaźne,
- choroby psychiczne i negatywne skutki dotyczące higieny życia i jakości zdrowia psychicznego.

Główny Urząd Statystyczny przeprowadzając spisy definiuje w swoich publikacjach osobę niepełnosprawną jako osobę, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osobę, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku.

W spisie powszechnym ludności w 2002 r. zbiorowość osób niepełnosprawnych podzielono na 2 podstawowe grupy:

- **osoby niepełnosprawne prawnie** tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
- **osoby niepełnosprawne tylko biologicznie** tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Kryterium do zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie było posiadanie:

- aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający – dla osób w wieku 16 lat i więcej,

- uprawnienia do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego - dla dzieci poniżej 16 roku życia.

Art. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r. określa następujące stopnie niepełnosprawności (Dz. U. z 2011r. nr 127, poz. 721 z późn. zm):

- **znaczny stopień niepełnosprawności** – określa osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;
- **umiarkowany stopień niepełnosprawności** – określa osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;
- **lekki stopień niepełnosprawności** – określa osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

III. Struktura demograficzna - niepełnosprawni mieszkańcy Dąbrowy Górniczej

1. Zjawisko niepełnosprawności i struktura mieszkańców Dąbrowy Górniczej

Ostatnie pełne dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego w 2002r. Zgodnie z jego danymi w 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła blisko 5,5 mln, z tego około 4,5 mln posiadało prawny dokument potwierdzający fakt bycia osobą niepełnosprawną, a 4,3 mln wśród nich stanowiły osoby w wieku 15 lat i więcej. Zgodnie z wynikami kwartalnego reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) liczba tych ostatnich od tego czasu systematycznie spadała i w 2010 roku wynosiła około 3,4 mln osób (dokładnie 3.398 tys.). Wynika z tego, że 10,7% ludności w wieku 15 lat i więcej posiada prawne orzeczenie o niepełnosprawności. W 2010 roku liczba osób niepełnosprawnych prawnie w wieku produkcyjnym wynosiła około 2,1 mln (dokładnie 2054 tys.), co stanowiło 8,6% ludności w tym wieku. Co więcej, ok. 4% populacji, nie posiada określonej prawnie niepełnosprawności. Dlatego też, należy przypuszczać, że zamieszczone dane liczbowe są jedynie prawdopodobne.

W województwie śląskim co ósmy mieszkaniec był osobą niepełnosprawną, natomiast w kraju co siódmy gdyż liczba osób niepełnosprawnych stanowi 12% ludności regionu i 10% ogółu osób niepełnosprawnych w kraju. Największe natężenie niepełnosprawności zanotowano w południowej oraz północno-wschodniej części regionu, czyli na obszarze Dąbrowy Górniczej, Sosnowca, Jaworzna oraz powiatów będzińskiego i zawierciańskiego. Szacuje się, iż na tym terenie problemem niepełnosprawności dotkniętych jest ok. 95 tys. osób. W samej tylko Dąbrowie Górniczej mieszka prawie 20 tys. osób niepełnosprawnych i ta liczba stale rośnie. Wskaźniki GUS dotyczące ilości osób niepełnosprawnych na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 roku wskazują, że na terenie Dąbrowy Górniczej zamieszkuje 18644 osoby niepełnosprawne. Niepełnosprawnych zarejestrowanych prawnie jest 15247 osób, natomiast niepełnosprawnych tylko biologicznie tzn. takich którzy nie mają orzeczonej prawnie niepełnosprawności jest 3397 osób. Dane dotyczące ilości osób niepełnosprawnych na terenie miasta Dąbrowa Górnicza zgodnie z danymi GUS na 2002 rok przedstawia poniższa tabela.

Osoby niepełnosprawne w Dąbrowie Górniczej zgodnie z danymi GUS na 2002 r.

<i>Ilość osób niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej</i>	<i>Ogółem</i>	<i>Mężczyźni</i>	<i>Kobiety</i>
<i>Wszyscy niepełnosprawni</i>	18644	8858	9786
<i>Niepełnosprawni prawnie</i>	15247	7563	7684
<i>Niepełnosprawni tylko biologicznie</i>	3397	1295	2102

Źródło: GUS 2002 r.

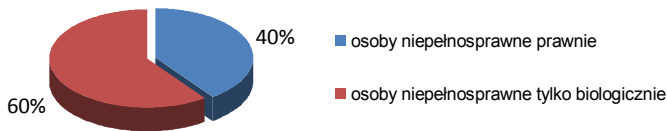
Wśród ilości wszystkich osób niepełnosprawnych zamieszkujących w Dąbrowie Górniczej można wyróżnić osoby w wieku 0-15 lat z uprawnieniem do zasiłku pielęgnacyjnego oraz osoby w wieku 16 lat i więcej.

Osób niepełnosprawnych w wieku 0-15 lat z uprawnieniem do zasiłku pielęgnacyjnego ogółem jest 391. W tym osoby niepełnosprawne prawnie stanowiły ok. 60% (236 osób), a niepełnosprawne tylko biologicznie ok. 40% (155 osób).

Powyższe dane dotyczące ilości osób niepełnosprawnych w wieku 0-15 lat w Dąbrowie Górniczej ilustruje poniższy wykres.

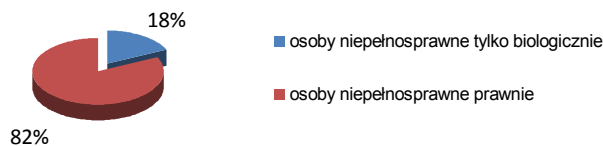
Liczba osób niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej w wieku 0-15 lat

Osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej jest ogółem 18253, z czego niepełnosprawnych prawnie ok. 82% (15011 osób), natomiast niepełnosprawnym tylko biologicznie ok. 18% (3242 osoby).

Dane dotyczące ilości osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej zamieszkujących w Dąbrowie Górniczej zostały zawarte na poniższym wykresie.

Liczba osób niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej w wieku 16 lat i więcej

Bez dogłębnych badań i analiz określenie dokładnej liczby osób niepełnosprawnych zamieszkałych w Dąbrowie Górniczej jest bardzo trudne. Dzieje się tak dlatego, że osoby o ustalonej niepełnosprawności mogą przynależeć łącznie lub rozłącznie do wielu spisów lub baz danych, bądź nie posiadać żadnego orzeczenia. Posiadając orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, mogą nie posiadać orzeczenia wydawanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych związanego z ograniczeniem możliwości zatrudnienia.

Jak pokazują badania, co roku w naszym społeczeństwie ilość osób niepełnosprawnych zwiększa się. Jest to związane z licznymi problemami demograficznymi, medycznymi, ekonomicznymi, społecznymi i etycznymi. Wzrasta zarazem ilość dzieci niepełnosprawnych, jak i osób dorosłych. Najtrudniejsza jest sytuacja rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi i tych, w których osoba niepełnosprawna jest głową rodziny.

Bez wątplenia pozostawienie osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin samym sobie, doprowadziłoby do ich społecznego wykluczenia. Dlatego też, tak istotnym jest, aby zwrócić szczególną uwagę na integrację społeczną, wyrównywanie szans dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz kształtowanie postawy aktywnego i możliwie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, a także uświadomienie osobom niepełnosprawnym faktu, że mają możliwość wpływania na własną sytuację życiową. Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej ma właśnie temu służyć a poprzez włączenie się osób niepełnosprawnych w jego realizację zapewni ich pełniejszy udział w życiu społecznym oraz poprawi dostęp do korzystania z istniejącej infrastruktury i dóbr publicznych.

2. Charakterystyka osób niepełnosprawnych w świetle danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

W latach 2010–2011 wydano w Dąbrowie Górniczej 5.346 orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (ponad 40% stanowiły orzeczenia wydane po raz pierwszy). Można szacować, że rocznie wydawanych jest około 1,0 – 1,2 tys. pierwszorazowych orzeczeń. W latach 2010 – 2011 największą grupę stanowiły osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Liczba wydanych orzeczeń w latach 2010 - 2011

Wyszczególnienie	2010	2011
Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności	2 436	2 585
Liczba wydanych orzeczeń ogółem, w tym:	2 593	2 753
- liczba orzeczeń osób do 16 r. ż.	157	168
- liczba orzeczeń osób pow. 16 r. ż. w tym pierwszorazowych	2 436 1 087	2 585 1 237

W latach 2010 – 2011 orzeczenia osób do 16 roku życia stanowiły blisko 6% wszystkich wydanych orzeczeń. Najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności w tej grupie wiekowej oznaczono symbolem 10-N (choroby neurologiczne – 77 osób).

W odniesieniu do przyczyn niepełnosprawności w przypadku osób powyżej 16 r. ż., najwięcej orzeczeń wydawanych jest dla osób z upośledzeniem narządu ruchu (05-R - 1.274 osoby), osób z chorobami układu oddechowego i krążenia (07-S - 1.140 osób). Przyczyny niepełnosprawności oznaczane w orzeczeniach określone są na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Na potrzeby orzecznictwa przyczyny chorobowe niepełnosprawności zostały pogrupowane w 12 głównych kategorii, które są bardzo szerokie. W związku z tym dane dotyczące przyczyn niepełnosprawności nie w pełni miarodajnie opisują strukturę rodzajów niepełnosprawności, bowiem stanowią zbyt szeroką kategorię, nie odnoszącą się do poszczególnych przyczyn chorobowych.

Liczba i cel przyjętych w 2010 i 2011 r. wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności

Lp.	Cel złożenia wniosku	2010		2011	
		osoby do 16 r. ż.	osoby pow. 16 r. ż.	osoby do 16 r. ż.	osoby pow. 16 r. ż.
1	Odpowiednie zatrudnienie	0	1 112	0	1 198
2	Szkolenie	0	8	0	8
3	Uczestnictwo w WTZ	0	70	0	73
4	Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne	0	440	0	581
5	Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia (usługi socjalne, opiekuńcze, rehabilitacyjne, zasiłki)	0	578	0	485
6	Zasiłek stały	4	0	8	0
7	Zasiłek pielęgnacyjny	148	268	150	217
8	Korzystanie z karty parkingowej	0	115	0	181
9	Inne	2	33	3	35
	Razem	154	2 624	161	2 778

Cel wystąpienia o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności wskazuje składający wniosek; możliwe jest określenie kilku celów, z zaznaczeniem celu głównego, który jest statystycznie uwzględniony w powyższej tabeli.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia do celów pozarentowych. Na podstawie tego dokumentu można ubiegać się m.in. o świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, odpowiednie ulgi i uprawnienia.

Orzeczenie o niepełnosprawności zawiera między innymi symbol przyczyny niepełnosprawności, których wykaz zawiera poniższe zestawienie.

Kody - przyczyn niepełnosprawności określają:

- 01-U upośledzenie umysłowe
- 02-P zaburzenia psychiczne
- 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu
- 04-O choroby wzroku
- 05-R choroby narządu ruchu
- 06-E epilepsja
- 07-S choroby krążenia i układu oddechowego
- 08-T choroby przewodu pokarmowego
- 09-M choroby układu moczowo-płciowego
- 10-N choroby neurologiczne
- 11-I inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego

Poniższe tabele zawierają informacje o ilości osób z określonym stopniem niepełnosprawności, które uzyskały orzeczenie w latach 2010 – 2011.

Liczba wydanych orzeczeń wg. stopnia niepełnosprawności i płci osoby powyżej 16 roku życia w 2010 roku

STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				PŁEĆ	
znaczny	umiarkowany	lekki	razem	kobiety	mężczyźni
121	292	225	638	299	339

Liczba wszystkich wydanych orzeczeń wg płci osoby przed 16 rokiem życia w 2010 roku

RAZEM LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ	PŁEĆ	
	kobiety	mężczyźni
34	15	19

Liczba wydanych orzeczeń wg stopnia niepełnosprawności i płci osoby powyżej 16 roku życia w 2011 rok

STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				PŁEĆ	
znaczny	umiarkowany	lekki	razem	kobiety	mężczyźni
563	1088	934	2585	1414	1171

Liczba wszystkich wydanych orzeczeń wg. płci
osoby przed 16 rokiem życia w 2011 roku

RAZEM LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ	PŁEĆ	
	kobiety	mężczyźni
139	57	82

Z danych zawartych w tabelach jednoznacznie wynika, że liczba wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności ma tendencję wzrostową, o czym świadczą dane zawarte w powyższych tabelach.

IV. Posiadane zasoby i realizowane działania

1. Osoby niepełnosprawne jako klienci pomocy społecznej

Zapewnienie dostępności pomocy społecznej jest ważnym elementem pomagania. Osoby niepełnosprawne i ich rodziny w znacznie większym niż inne stopniu narażone są na wystąpienie trudności materialnych i życiowych. Osoby niepełnosprawne wymagają często pomocy finansowej, rzeczowej, wsparcia psychologów, poradnictwa, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych. Pomoc taką świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej. Ważne jest, zarówno ze względów psychologicznych, jak i ekonomicznych, aby wspierać osoby niepełnosprawne w taki sposób, by mogły one przebywać w swoim miejscu zamieszkania.

Wśród zabezpieczenia niezbędnych życiowych potrzeb osób niepełnosprawnych, nieodzowne jest również zorganizowanie takiej pomocy, która pozwoliłaby osobie niepełnosprawnej usamodzielnąć się i opuścić krąg beneficjentów pomocy społecznej, a także zezwoliła na prawdziwe jej upodmiotowienie. Rodzaj formy, rozmiar wsparcia i pomocy winny umożliwić osobie niepełnosprawnej samodzielne rozwiązywanie własnych problemów, przy wsparciu specjalistów: psychologa, terapeuty czy też pracownika socjalnego.

Osoby niepełnosprawne korzystają ze świadczeń pomocy społecznej na zasadach, określonych w ustawie o pomocy społecznej. Coraz częstszym zjawiskiem w środowisku osób niepełnosprawnych jest ubóstwo, które jest szczególnie niekorzystne w rodzinach nie przygotowanych psychologicznie do funkcjonowania z niepełnosprawnością.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej wspiera potrzebujących, w tym także osoby niepełnosprawne poprzez m.in.: organizację usług opiekuńczych dla osób starszych i chorych, organizowanie poradnictwa prawnego i psychologicznego, pracę socjalną. MOPS udziela pomocy finansowej w postaci zasiłków pieniężnych oraz pomocy rzeczowej.

Z uwagi na występujące zjawisko niepełnosprawności udzielono pomocy:

- 1) w roku 2010 dla 839 rodzin,
- 2) w roku 2011 dla 697 rodzin,

Do innych form pomocy, z których korzystają osoby niepełnosprawne należą m.in.:

- świadczenia pielęgnacyjne,
- zasiłki pielęgnacyjne,
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- wolontariat.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad osobą przysługuje matce lub ojcu, innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli nie podejmuje lub rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Ponadto osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, w przypadku gdy nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w wysokości 520,00 zł miesięcznie.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- 1) niepełnosprawnemu dziecku,
- 2) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 3) osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości 153,00 zł miesięcznie.

Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku:

- 1) do ukończenia 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności;
- 2) powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Dodatek przysługuje miesięcznie w wysokości:

- 1) 60,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- 2) 80,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Realizacja opisanych świadczeń w okresie od 1 stycznia 2011 do 31 grudnia 2011 przedstawiała się następująco:

rodzaj świadczenia	liczba świadczeń	wypłacona kwota	wysokość świadczenia
Zasiłek pielęgnacyjny	24.051	3.679.803	153 zł miesięcznie
Świadczenie pielęgnacyjne	2.229	1.153.204	520 zł miesięcznie
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	2.540	194.680	60 zł – dla dziecka do 5 roku życia, 80 zł dla dziecka powyżej 5 roku życia

Realizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych nakłada na organ również obowiązek związany z ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym oraz zdrowotnym osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne. Wydatki na ten cel wyniosły 264 061 zł. Ilość świadczeń – 2 441.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze polegają na zabezpieczeniu podstawowych potrzeb osób starszych, samotnych, a także osób niepełnosprawnych, którym rodziny nie są w stanie zapewnić niezbędnego wsparcia. Usługi te ustawowo należą do zadań własnych gminy i są przez nią finansowane. Usługi opiekuńcze obejmują w szczególności:

- świadczenie pomocy w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych w zakresie usług gospodarczych: pomoc w zakupie odzieży i obuwia oraz zapewnienie artykułów spożywczych i artykułów przemysłowych niezbędnych do egzystencji klienta, utrzymanie w czystości otoczenia klienta, w tym dokonywanie bieżących porządków w używanej przez klienta części mieszkania, pranie bielizny osobistej oraz lekkiej odzieży klienta, zabezpieczenie posiłków, w tym co najmniej raz dziennie posiłku gorącego, utrzymanie w czystości menażek, termosów, naczyń stołowych i kuchennych oraz innego sprzętu gospodarczego służącego klientowi, palenie w piecu, przynoszenie węgla, wody, utrzymanie w czystości sprzętu sanitarnego i urządzeń sanitarnych,

- opiekę higieniczną: pomoc w czynnościach życia codziennego, w miarę potrzeby pomoc w ubieraniu, myciu i kąpaniu, jedzeniu (karmienie, o ile stan zdrowia wymaga takiej czynności), pomoc przy załatwianiu potrzeb fizjologicznych, w tym: zmiana pampersów i toaleta w łóżku, zmiana bielizny osobistej i pościelowej, przestanie łóżka, zamawianie wizyt lekarskich, układanie chorego w łóżku,
- zalecaną przez lekarza pielęgnację: zapobieganie powstawania odleżyn i odparzeń, podawanie leków,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem: organizację czasu wolnego, podtrzymywanie indywidualnych zainteresowań, dostarczanie prasy, książek, organizowanie kontaktów sąsiedzkich, zachęcanie do wykonywania różnych drobnych prac ręcznych, wyprowadzanie na spacer, terminowe załatwianie spraw urzędowych.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmują w szczególności:

1. uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, np. pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi, w tym: nauka planowania budżetu, asystowaniu przy ponoszeniu wydatków, pomoc w uzyskaniu ulg w opłatach, zwiększanie umiejętności gospodarowania własnym budżetem oraz usamodzielnienie finansowe.
2. pielęgnację - jako wspieranie procesu leczenia, w tym: pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych, uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych, pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków w aptece, pilnowanie przyjmowania leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania, w szczególnie uzasadnionych przypadkach zmiana opatrunków, pomoc w użyciu środków pomocniczych i materiałów medycznych, przedmiotów ortopedycznych, a także w utrzymaniu higieny, pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia, pomoc w dotarciu do placówek rehabilitacyjnych,
3. rehabilitację fizyczną i usprawnienie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.):
 - a) zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii,
 - b) współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno - pedagogicznego i edukacyjno - terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług,
4. pomoc mieszkaniową, w tym: w uzyskaniu mieszkania, negocjowaniu i wnoszeniu opłat, w organizowaniu drobnych remontów, adaptacji, napraw, likwidacji barier architektonicznych, kształtowanie właściwych relacji osoby uzyskującej pomoc z sąsiadami i gospodarzem domu.

Rozmiar pomocy w formie usług opiekuńczych w latach 2010 - 2011

Rodzaj usług	2010	2011
<u>Usługi opiekuńcze</u>		
Liczba osób	76	91
Liczba świadczeń (w godz.)	24 573,5	18.891,5
<u>Specjalistyczne usługi opiekuńcze</u>		
Liczba osób	39	45
Liczba świadczeń (w godz.)	14 815,5	18.102,5

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej i finansowanym ze środków przekazywanych z budżetu państwa. Polegają m.in. na uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do

samodzielnego życia, w tym motywowaniu do aktywności, prowadzeniu treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, pomocy w gospodarowaniu pieniędzmi oraz na wsparciu psychologicznym usprawnianiu zaburzonych funkcji organizmu.

Rozmiar pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2010 - 2011

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2010	2011
liczba osób	30	23
liczba świadczeń (w godz.)	13 104,5	13.433

Wolontariat w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej jest istotnym elementem działań wspierających aktywność osób niepełnosprawnych, jest on oparty na dobrowolnym działaniu, umożliwiającym udzielenie pomocy i wsparcia osobom starszym, samotnym, niepełnosprawnym. Celem tego działania jest budowanie i utrzymywanie więzi społecznych i kontaktów międzyludzkich, aktywizacja środowiska lokalnego, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych i niepełnosprawnych, w efekcie umożliwienie im szerszego udziału w życiu społecznym.

Pomoc wolontariuszy świadczona w miejscu zamieszkania osób starszych polega m.in. na dotrzymywaniu towarzystwa poprzez: odwiedziny, rozmowy, wspólne wychodzenie na spacer, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, wykonywanie zakupów czy wspólne wyjście do lekarza. W 2011 roku 14 wolontariuszy świadczyło wsparcie na rzecz 8 osób starszych oraz niepełnosprawnych.

2. Ośrodki wsparcia

Dzienny Dom Pomocy Społecznej

Na terenie Dąbrowy Górniczej funkcjonuje Dzienny Dom Pomocy Społecznej z siedzibą przy ul. Morcinka 15 wraz z filiami: Filia nr 1, przy ul Korczaka 9a, oraz Filia nr 2, przy ul. Jaworowej 4a, który w formie pomocy półstacjonarnej realizuje zadania służące utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku. Odbiorcami usług oferowanych przez DDPS są osoby, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność mają trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wymagają pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Dzienny Dom łącznie w trzech placówkach dysponuje 130 miejscami.

Filia nr 2 przy ul. Jaworowej dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, do której w miarę uzasadnionych potrzeb osoby dowożone są odpowiednio przystosowanym samochodem będącym na wyposażeniu Dziennego Domu.

W 2011r. objętych pomocą w formie pobytu w Dziennym Domu Pomocy Społecznej było 150 osób.

W roku 2011 łącznie wydanych zostało 397 decyzji administracyjnych w sprawie pobytu, czasookresu, przyznanego wsparcia oraz odpłatności za pobyt w Dziennym Domu Pomocy Społecznej.

Środowiskowy Dom Samopomocy

Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi (ŚDS) jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest formą półstacjonarnej pomocy, pozwalającym pozostać osobie z zaburzeniami psychicznymi w jej naturalnym środowisku. Świadczone w nim są usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych polegających na nauce rozwijania lub podtrzymywania umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

W sprawach o przyznanie specjalistycznych usług świadczonych w Środowiskowym Domu Samopomocy w 2011 roku na podstawie postępowań administracyjnych prowadzonych przez pracowników socjalnych Zespołu ds. Osób Starszych i Niepełnosprawnych wydano 156 decyzji w sprawie skierowania do ŚDS oraz 157 decyzji w sprawie odpłatności za usługi świadczone w Środowiskowym Domu Samopomocy dla 76 osób.

Usługi oferowane w ŚDS nastawione są na podtrzymanie umiejętności życiowych uczestników zajęć oraz ich rozwój, poprawę funkcjonowania, integrowanie ze środowiskiem lokalnym zgodnie z indywidualnymi planami postępowania wspierająco - aktywizującego. Placówka ta prowadzona jest w trzech typach – typ A dla osób przewlekle chorych psychicznie, typ B dla osób upośledzonych umysłowo oraz typ C – dla osób z innymi zaburzeniami czynności psychicznych, dysponuje 50 miejscami.

Siedziba Środowiskowego Domu Samopomocy znajduje się w Dąbrowie Górniczej przy ul. Morcinka 15.

3. Dom Pomocy Społecznej

Osoby niepełnosprawne, wymagające całodobowej opieki, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować mogą wystąpić o umieszczenie ich w domu pomocy społecznej.

W Dąbrowie Górniczej funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej „Pod Dębem” przy ul. Norwida 1. Dom dysponuje 110 miejscami z przeznaczeniem dla osób w podeszłym wieku.

Oferuje on mieszkańcom szeroki wachlarz usług począwszy od zabezpieczenia sfery egzystencjalnej (m.in.: pełne wyżywienie z uwzględnieniem indywidualnej diety, pralnia, fryzjer, krawcowa, konsultacje lekarskie, pielęgnacja chorych) po usługi wspomagające (opieka psychologiczna, terapia zajęciowa). Ponadto DPS zapewnia mieszkańcom dostęp do kultury oraz rekreacji oferując często wyjscia do kina, teatru, czy wycieczki krajoznawcze. Jednym z podstawowych założeń personelu DPS jest umożliwienie mieszkańcowi aktywnego i samodzielnego funkcjonowania poprzez wsparcie emocjonalne, pomoc we wprowadzaniu zmian we własnym życiu i organizację czasu wolnego. Spośród usług wspomagających, najistotniejszą rolę pełni terapia zajęciowa.

W 2011r. z usług świadczonych w Domu Pomocy Społecznej skorzystało łącznie około 130 osób.

4. Świadczenia w ramach rehabilitacji społecznej

Rehabilitacja społeczna zajmuje się wypracowaniem motywacji u osób niepełnosprawnych do kontaktów społecznych, zainteresowania życiem społecznym i umożliwieniu w miarę samodzielnego funkcjonowania. Osobom niepełnosprawnym udziela się pomocy w przystosowaniu się do wymagań życia codziennego poprzez usuwanie ekonomicznych i socjalnych barier, które mogłyby utrudnić bądź wpłynąć niekorzystnie na proces rehabilitacji.

Wykaz udzielonej pomocy w ramach rehabilitacji społecznej w latach 2010 - 2011

Nazwa zadania	2010 rok		2011 rok	
	Dzieci i młodzież	Dorośli	Dzieci i młodzież	Dorośli
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	37	336	60	443
Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	54	213	44	211
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	1	10	0	10
Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się	1	16	11	26
Dofinansowanie likwidacji barier technicznych	1	14	5	13
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	131	1624	72	599

5. Warsztat Terapii Zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej oznacza wyodrębnia organizacyjnie i finansowo placówkę, stwarzającą osobom niepełnosprawnym z upośledzeniem uniemożliwiającym aktualne podjęcie pracy możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej przez terapię zajęciową.

Osoby niepełnosprawne kierowane są do uczestnictwa w warsztacie zgodnie z orzeczeniem powiatowego zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności.

Celem warsztatu terapii zajęciowej jest pobudzanie chęci do aktywnego życia, poprawa sprawności psychosomatycznej, rozwój społeczny i poprawa funkcjonowania również w środowisku otwartym, wyrobienie wytrzymałości i wytrwałości w pracy, a także opanowanie różnorodnych technik związanych z pracą. Wszystko to ma zwiększyć szansę osób niepełnosprawnych na możliwie niezależne, samodzielne, aktywne życie, a więc z jednej strony ma charakter działań profilaktycznych, przeciwdziałających izolacji i bezczynności, z drugiej zaś - działań rehabilitacyjnych zmierzających do poprawy sprawności i umiejętności również zawodowych. Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony jest przez Dąbrowskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Otwarte Serca”. Jego siedziba znajduje się w Dąbrowie Górniczej przy ul. Gwardii Ludowej 107. Warsztat obejmuje opieką 54 osoby, a przystosowanie uczestników do samodzielnego życia odbywa się poprzez udział w terapii prowadzonej w 9 pracowniach terapii zajęciowej.

Działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej finansowana jest przez:

- 1) PFRON,
- 2) Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej,
- 3) Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Otwarte Serca”,
- 4) przez firmy i osoby prywatne.

WTZ Stowarzyszenia „Otwarte serca” w Dąbrowie Górniczej jest pierwszym krokiem osób niepełnosprawnych w kierunku otwartego rynku pracy. Stworzył on osobom niepełnosprawnym możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej. Stanowi istotny etap rozwoju zarówno dla podopiecznych, jak i dla ich rodzin, które otrzymują informacje potwierdzające wartość niepełnosprawnego na rynku pracy. WTZ stanowi ogniwo pośredniczące pomiędzy szkołą,

a Zakładami Aktywności Zawodowej, Zakładami Pracy Chronionej i w dalszej kolejności otwartym rynkiem pracy. W chwili obecnej istnieje duża potrzeba powołania na terenie Dąbrowy Górniczej Zakładu Aktywności Zawodowej, w którym zatrudnione byłyby osoby przygotowane w WTZ do podjęcia pracy. Osoby, które nie osiągnęły w WTZ poziomu wymaganego do podjęcia pracy mają możliwość skorzystania z dalszej rehabilitacji w Środowiskowym Domu Samopomocy, który poszerzając swoją ofertę o typ B świadczy usługi dla osób upośledzonych umysłowo. Tak więc Zakład Aktywności Zawodowej wypełni brakujące ogniwo w tworzeniu pewnego systemu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych Dąbrowie Górniczej, do którego wciąż dąży nasze miasto.

6. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych przez Powiatowy Urząd Pracy

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, zarejestrowane są zarówno osoby niepełnosprawne ze statusem osoby bezrobotnej, jak również niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu.

Na koniec 2009 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej zarejestrowanych było 515 osób niepełnosprawnych, w tym 410 osób niepełnosprawnych bezrobotnych oraz 105 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu. Oznacza to, iż na koniec 2009 niepełnosprawni bezrobotni stanowili ok. 6,7% ogółu osób bezrobotnych (6131 osób).

Na koniec 2010 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej zarejestrowanych było 520 osób niepełnosprawnych (o 5 więcej niż na koniec roku 2009), w tym 433 osób niepełnosprawnych bezrobotnych (o 23 więcej niż na koniec roku 2009) oraz 87 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu (o 18

mniej niż na koniec roku 2009). Oznacza to, iż na koniec 2010 niepełnosprawni bezrobotni stanowili ok. 7,1% ogółu osób bezrobotnych (6054 osoby osób).

Na koniec 2011 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej zarejestrowane były 472 osoby niepełnosprawne (o 48 mniej niż na koniec roku 2010), w tym 398 osób niepełnosprawnych bezrobotnych (o 35 mniej niż na koniec roku 2010) oraz 74 osoby niepełnosprawne poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu (o 13 mniej niż na koniec roku 2010). Oznacza to, iż na koniec 2011, niepełnosprawni bezrobotni stanowili ok. 6,3% ogółu osób bezrobotnych (6299 osób).

Osoby niepełnosprawne według wieku

Jeśli chodzi o strukturę wieku osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP, to od wielu lat wpisuje się ona w coraz poważniejszy dla całego dąbrowskiego rynku pracy problem postępującego starzenia się ludności, w tym ludności w wieku produkcyjnym. Wśród 515 osób niepełnosprawnych zarejestrowanych na koniec 2009 roku zdecydowanie dominowały osoby w wieku 45-54 lata, które stanowiły ok. 38,4% (198 osób) oraz 55-59 lat co stanowiło ok. 25,6% (132 osoby). Ok. 5% (26 osób) to osoby w wieku 60 lat i więcej. Oznacza to, iż ok. 64% ogółu osób niepełnosprawnych to osoby w wieku 45+. Reprezentacja pozostałych przedziałów wiekowych była znacznie niższa – najmniej zarejestrowanych osób niepełnosprawnych było w przedziale wiekowym 18-24 lata, którzy stanowili ok. 3,9 % (20 osób) oraz 35-44, co stanowiło ok. 12,8% (66 osób). Osoby niepełnosprawne w wieku 25-34 lata stanowiły ok. 19,2% (99osób) ogółu badanych. Niniejsze dane zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej na koniec 2009 roku

Wśród 520 zarejestrowanych na koniec 2010 roku osób niepełnosprawnych, podobnie jak na koniec roku 2009, zdecydowanie dominowały osoby w wieku 45-54 lata, które stanowiły ok. 35,8% (186 osób) oraz w wieku 55-59 lat co stanowiło ok. 23,5% (122 osoby) a ok. 5,8 % (30 osób) to osoby w wieku 60 lat i więcej. Oznacza to, iż 65 % ogółu zarejestrowanych osób niepełnosprawnych to osoby w wieku 45+. Jest to wprawdzie wynik lepszy niż na koniec roku 2009 (o ok. 4,7% mniej osób niepełnosprawnych 45+), jednakże ciągle jest to udział znaczący. Reprezentacja pozostałych przedziałów wiekowych była znacznie niższa – najmniej zarejestrowanych osób niepełnosprawnych było w przedziale wiekowym 18-24 lata co stanowiło ok. 4,2% (22 osoby) oraz 35-44 tj. ok. 14,2% (74 osoby). Osoby niepełnosprawne w wieku 25-34 lata stanowiły ok. 21,5% (111 osób).Niniejsze dane zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Analogiczna sytuacja miała miejsce na koniec 2011 roku. Wśród 472 zarejestrowanych osób niepełnosprawnych, zdecydowanie dominowały osoby w wieku 45-54 lata, które stanowiły ok. 30,9% (146 osób) oraz w wieku 55-59 lat co stanowiło ok. 26,1%

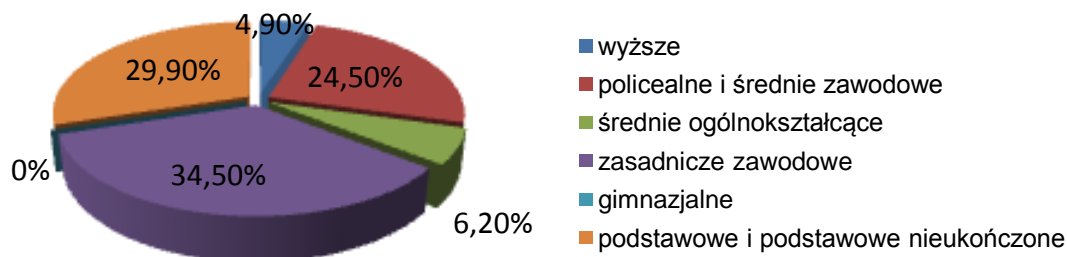

(123 osoby), a ok. 7,4 % (35 osób) to osoby w wieku 60 lat i więcej. Oznacza to, iż ponad 67 % ogółu zarejestrowanych osób niepełnosprawnych to osoby w wieku 45+. Jest to wynik gorszy niż na koniec 2010 roku (o ok. 2% więcej osób niepełnosprawnych 45+). Reprezentacja pozostałych przedziałów wiekowych była znacznie niższa – najmniej zarejestrowanych osób niepełnosprawnych (15 osób) było w przedziale wiekowym 18-24 lata co stanowiło ok. 3,2%. Osoby niepełnosprawne w wieku 25-34 lata stanowiły ok. 16,3% (77 osób), natomiast osoby w wieku 35-44 ok. 16,1% (76 osób) ogółu zarejestrowanych osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne według poziomu wykształcenia

Bez wątpienia niski poziom wykształcenia oraz brak kwalifikacji zawodowych to jeden z głównych problemów dotyczących osób niepełnosprawnych na dąbrowskim rynku pracy. Na koniec 2009 roku, aż 107 osób na 515 zarejestrowanych osób, nie posiadało żadnych kwalifikacji zawodowych tj. ok. 20,8% osób niepełnosprawnych. Jeśli chodzi o strukturę wykształcenia, to jedynie ok. 4,9% osób niepełnosprawnych legitymowało się wykształceniem wyższym (25 osób na 515 osób). Wśród osób niepełnosprawnych dominowały wprawdzie osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym – stanowiły one ok. 34,5% ogółu (178 osób na 515), jednakże niepokojące jest to, że niewiele mniej osób legitymowało się wykształceniem podstawowym i podstawowym nieukończonym – ok. 29,9% ogółu (154 osoby na 515 osób). Pełna struktura wykształcenia osób niepełnosprawnych zarejestrowanych na koniec 2009 roku w dąbrowskim Powiatowym Urzędzie Pracy przedstawiona została na poniższym wykresie.

Struktura wykształcenia osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej na koniec 2009 roku

W 2010 roku nastąpiła niewielka poprawa w obszarze struktury wykształcenia osób niepełnosprawnych. Przede wszystkim zmniejszyła się liczba zarejestrowanych niepełnosprawnych nie posiadających żadnych kwalifikacji zawodowych, z ok. 20,8% na koniec 2009 roku (107 na 515 zarejestrowanych) do ok. 16,5% na koniec roku 2010 (86 na 520 zarejestrowanych).

Jeśli chodzi o strukturę wykształcenia, to jedynie ok. 5% osób niepełnosprawnych legitymowało się wykształceniem wyższym (26 na 520 osób). Wśród osób niepełnosprawnych dominowały osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym – stanowiły one ok. 38,5% ogółu (200 osób na 520 osób) oraz policealnym i średnim zawodowym – stanowiły one ok. 24,6% ogółu (128 osób na 520 osób). Niewiele mniej osób niepełnosprawnych legitymowało się wykształceniem podstawowym i podstawowym nieukończonym – ok. 23,4% ogółu (122 osoby na 520 osób). Pełna struktura wykształcenia osób niepełnosprawnych zarejestrowanych na koniec 2010 roku w dąbrowskim Powiatowym Urzędzie Pracy przedstawiona została na poniższym wykresie.

**Struktura wykształcenia osób niepełnosprawnych zarejestrowanych
w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej na koniec 2010 roku**

W 2011 roku nastąpiła dalsza poprawa w obszarze struktury wykształcenia osób niepełnosprawnych. Przede wszystkim zmniejszyła się liczba zarejestrowanych niepełnosprawnych nie posiadających żadnych kwalifikacji zawodowych, z ok. 16,5% na koniec 2010 roku (86 na 520 zarejestrowanych) do ok. 13,3% na koniec roku 2011 (63 na 472 zarejestrowanych).

Jeśli chodzi o strukturę wykształcenia, to jedynie ok. 6,3% osób niepełnosprawnych legitymowało się wykształceniem wyższym (30 na 472 osoby). Wśród osób niepełnosprawnych dominowały osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym – stanowiły one ok. 41,9% ogółu (198 osób na 472 osoby) oraz podstawowym i podstawowym nieukończonym – stanowiły one ok. 24,6% ogółu (116 osób na 472 osoby). Niewiele mniej osób niepełnosprawnych legitymowało się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – ok. 21,8% ogółu (103 osoby na 472 osoby).

Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności

Dane w tym obszarze wskazują, że wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej na koniec 2009 roku dominują osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności stanowiąc ok. 67,8% ogółu zarejestrowanych (349 osób na 515 osób). Na drugim miejscu plasowały się osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności stanowiąc ok. 30,7% ogółu zarejestrowanych (158 osób na 515 osób). Zdecydowanie najmniej licznie reprezentowane były osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności – stanowiły one zaledwie ok. 1,5% ogółu zarejestrowanych (8 osób). Struktura osób zarejestrowanych w dąbrowskim Powiatowym Urzędzie Pracy na koniec 2009 roku ze względu na stopień niepełnosprawności przedstawiona została na poniższym wykresie.

**Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym
Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej na koniec 2009 roku ze względu na
stopień niepełnosprawności**

Dane w tym obszarze wskazują, że wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej na koniec 2010 roku (podobnie jak w roku 2009) dominują osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności stanowiąc ok. 63,5% ogółu zarejestrowanych (330 osób na 520 osób). Na drugim miejscu plasowały się osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności stanowiąc ok. 32,9% ogółu zarejestrowanych (171 na 520 osób). Zdecydowanie najmniej licznie reprezentowane były osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności – stanowiły one ok. 3,6% ogółu zarejestrowanych (19 osób). Struktura osób zarejestrowanych w dąbrowskim Powiatowym Urzędzie Pracy na koniec 2010 roku ze względu na stopień niepełnosprawności przedstawiona została na poniższym wykresie.

Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej na koniec 2010 roku ze względu na stopień niepełnosprawności

Na koniec 2011 roku dane w tym obszarze wskazują, że wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej (podobnie jak w 2009 i 2010 roku) dominują osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności stanowiąc ok. 65,5% ogółu zarejestrowanych (309 osób na 472 osoby). Na drugim miejscu plasowały się osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności stanowiąc ok. 31,1% ogółu zarejestrowanych (147 na 472 osoby). Zdecydowanie najmniej licznie reprezentowane były osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności – stanowiły one ok. 3,4% ogółu zarejestrowanych (16 osób). Struktura osób zarejestrowanych w dąbrowskim Powiatowym Urzędzie Pracy na koniec 2011 roku ze względu na stopień niepełnosprawności przedstawiona została na poniższym wykresie.

Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Górniczej na koniec 2011 roku ze względu na stopień niepełnosprawności

Powiatowy Urząd Pracy realizuje na rzecz osób niepełnosprawnych zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Celem rehabilitacji zawodowej jest przygotowanie osób niepełnosprawnych do samodzielnej pracy, zgodnej z indywidualnymi możliwościami, potrzebami psychofizycznymi i predyspozycjami oraz kwalifikacjami zawodowymi. Zadania ustawowe w tym zakresie realizowane są przez Powiatowy Urząd Pracy w oparciu o ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Do głównych zadań z tego zakresu należy:

- 1) prowadzenie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie,
- 2) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej,
- 3) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów,
- 4) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne,
- 5) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych,

Zgodnie art.11 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna lub poszukująca pracy i nie pozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzystać, na zasadach określonych dla osób bezrobotnych niepełnosprawnych, w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, z usług rynku pracy oraz następujących instrumentów rynku pracy:

- 1) szkoleń,
- 2) stażu,
- 3) prac interwencyjnych,
- 4) przygotowania zawodowego.

Wydatki na instrumenty oraz usługi rynku pracy, o których mowa w art.11 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych są finansowane; dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne – ze środków Funduszu Pracy, a w odniesieniu do osób poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu – ze środków PFRON.

7. Kultura i rekreacja

Fundamentalnym celem działań samorządu gminy Dąbrowa Górnicza i jego jednostek organizacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych w sferze kultury i rekreacji jest możliwie najszersze, równoprawne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w tym segmencie życia społecznego. Konsekwentna realizacja powyższych działań, systematyczne ich wzbogacanie w nowe inicjatywy powinny pozwolić na reorganizowanie życia zbiorowego tak, by aktywna obecność i udział osób niepełnosprawnych w sporcie, rekreacji i turystyce była rzeczą naturalną i ogólnie akceptowaną. Dąbrowa Górnicza posiada bardzo dobre warunki do rozwoju sportu, turystyki i rekreacji wśród osób niepełnosprawnych oraz organizacji integracyjnych przedsięwzięć adresowanych do tych osób. Zasadą działania instytucji, placówek i jednostek organizacyjnych gminy, w tym również prowadzących statutową działalność w obszarze kultury fizycznej (Centrum Sportu i Rekreacji) jest otwartość na potrzeby osób niepełnosprawnych.

W Dąbrowie Górniczej realizacja przedsięwzięć i programów integracyjnych w sposób istotny sprzyja rozwijaniu i współdziałaniu samorządu oraz administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi, prowadzącymi statutową działalność sportowo - rekreacyjną i turystyczną wśród osób niepełnosprawnych. Od kilku lat gmina wspiera finansowo organizacje pozarządowe działające w tym obszarze, które realizują zadania własne gminy w zakresie sportu i rekreacji wśród osób niepełnosprawnych.

Na realizację przedsięwzięć w zakresie sportu, rekreacji i turystyki dotacje z budżetu gminy otrzymują organizacje sportowe i pozarządowe aktywne w tym obszarze integracji społecznej. Gmina w podległych jednostkach i instytucjach systematycznie likwiduje bariery architektoniczne, aby umożliwić osobom niepełnosprawnym dostęp zarówno do dóbr kultury, jak i przedsięwzięć z zakresu sportu, turystyki i rekreacji.

8. Szkolnictwo specjalne

Na terenie Dąbrowy Górniczej funkcjonują placówki oświatowe przygotowane do pracy z dziećmi i młodzieżą z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Są to przede wszystkim trzy placówki kształcenia specjalnego – dla upośledzonych umysłowo, dla słabo widzących i niewidomych oraz dla dzieci z niepełnosprawnością sprzężoną, także w normie intelektualnej. Na terenie miasta funkcjonują dwa Zespoły Szkół Specjalnych oraz Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy dla Dzieci Słabo Widzących i Niewidomych. Ponadto w naszym mieście działają trzy placówki z oddziałami integracyjnymi, są to: Przedszkole nr 20 z Oddziałami Integracyjnymi, Przedszkole nr 29 z Oddziałami Integracyjnymi, Szkoła Podstawowa nr 20. Do roku szkolnego 2011/2012 w V Liceum Ogólnokształcącym funkcjonowały oddziały integracyjne, obecnie uczniowie niepełnosprawni z normą intelektualną mają możliwość uczenia się w oddziałach ogólnodostępnych. Łączna liczba dzieci niepełnosprawnych objętych kształceniem specjalnym na terenie gminy w roku 2009 wyniosła 531 uczniów, z czego 73 w placówkach ogólnodostępnych, w 2010 r. - 511, w tym 73 w szkołach masowych, a w 2011 - 521 w tym 80 w szkołach ogólnodostępnych. Ponadto dąbrowscy uczniowie słabo słyszący i niesłyszący dowożeni są do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego dla Dzieci Niesłyszących i Słabo Słyszących w Katowicach, a uczniowie niepełnosprawni ruchowo, poruszający się na wózkach inwalidzkich, do Szkoły Przesposabiającej do Pracy w Zespole Szkół Specjalnych nr 4 w Sosnowcu. W naszej gminie znaczną grupę stanowią także uczniowie objęci nauczaniem indywidualnym. W 2009 r. takich uczniów było 111, w tym 82 w szkołach ogólnodostępnych, w 2010 r. – 102, z czego 74 w szkołach masowych, a w 2011 r. - w szkołach ogólnodostępnych stanowią uczniowie z chorobami przewlekłymi i zaburzeniami psychicznymi, którzy zgodnie z obowiązującymi przepisami nie kwalifikują się do kształcenia specjalnego, chociaż często posiadają orzeczenie o niepełnosprawności. Placówki te zapewniają swoim uczniom i wychowankom szeroką, specjalistyczną ofertę edukacyjną, rewalidacyjną, jak również zajmują się realizacją wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Wszystkie działania placówek kształcenia specjalnego wymagają wsparcia w realizacji swych statutowych zadań, przede wszystkim w zakresie organizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka oraz zapewnienia najlepszej jakości kształcenia ponadgimnazjalnego.

Analizę szkolnictwa specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w Dąbrowie Górniczej przedstawiają poniższe tabele.

Zespół Szkół Specjalnych nr 6

liczba uczniów

Rok	Liczba uczniów					
	Zespół Szkół Specjalnych nr 6	Szkoła Podstawowa nr 9 Specjalna	Gimnazjum nr 16 Specjalne	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 2	Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy nr 1	I Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące Specjalne
2009	129	30	41	41	17	-
2010	117	23	29	48	17	-
2011	115	26	27	31	11	20

Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym

Rok	Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym					
	Zespół Szkół Specjalnych nr 6	Szkoła Podstawowa nr 9 Specjalna	Gimnazjum nr 16 Specjalne	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 2	Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy nr 1	I Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące Specjalne
2009	7	2	2	0	3	-
2010	6	0	2	1	3	-
2011	4	0	1	2	1	0

Uczniowie ze względu na rodzaje niepełnosprawności

Rok	Rodzaje niepełnosprawności		
	Upośledzenie umysłowe w stopniu:		
	lekkim	umiarkowanym	znacznym
2009	88	40	1
2010	85	31	1
2011	91	23	1

Zespół Szkół Specjalnych nr 5

Liczba uczniów

Rok	Uczniowie ogółem	Dzieci w oddziałach przedszkolnych	Uczniowie Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 1	Uczniowie Gimnazjum Specjalnego nr 17
2009	150	19	99	32
2010	153	20	100	33
2011	155	25	100	30

Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym

Rok	Liczba uczniów ogółem	Liczba uczniów w szkole podstawowej	Liczba uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	Liczba uczniów w gimnazjum	Liczba dzieci w przedszkolu
2009	7	4	2	1	0
2010	9	2	3	3	1
2011	8	2	3	3	0

Uczniowie ze względu na rodzaje niepełnosprawności

Rok	RODZAJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI									
	Upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim	Upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym i znacznym	Upośledzenie umysłowe w stopniu głębokim	Niepełnospr. ruchowa	Autyzm	Słabo słyszący	Słabo widzący	Przewlekłe choroby	Zaburzenia zachowania	Niepełnospr. sprzężona
2009	14	35	26	10	2	3	0	7	2	51
2010	11	33	32	10	4	1	0	4	5	53
2011	10	21	32	10	6	1	1	2	5	68

Wczesne wspomaganie rozwoju

Rok	Liczba dzieci objętych terapią	DZIECI WG WIEKU										
		do 1 r.ż.	1 rok	2 lata	3 lata	4 lata	5 lata	6 lat	7 lat	8 lat	9 lat	10 lat
2009	117	16	0	26	21	15	18	12	5	2	2	0
2010	115	23	0	16	15	17	14	12	13	3	2	0
2011	113	1	5	19	16	19	19	15	13	3	1	2

Rodzaj udzielonej pomocy:

1. pomoc psychologiczna
2. terapia pedagogiczna
3. terapia logopedyczna
4. terapia surdopedagogiczna
5. terapia tyflopédagogiczna
6. terapia ruchowa
7. terapia autyzmu

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla Dzieci Słabo Widzących i Niewidomych

Liczba uczniów

Rok	Liczba uczniów						
	SO SW	Oddział Przedszkolny	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 7	Specjalne Gimnazjum nr 15	VI Liceum Ogólnokształcące w SOSW	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 1	Internat
2009	179	0	63	61	34	21	47
2010	168	0	58	58	28	24	48
2011	171	5	57	58	27	24	45

Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym

Rok	Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym				
	SOSW	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 7	Specjalne Gimnazjum nr 15	VI Liceum Ogólnokształcące w SOSW	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna nr 1
2009	15	5	2	5	3
2010	13	2	7	2	2
2011	12	2	6	2	2

Uczniowie ze względu na rodzaje niepełnosprawności

Rok	RODZAJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI		
	Niewidomi	Słabo widzący	Niepełnosprawność sprzężona
2009	11	153	15
2010	12	125	31
2011	17	113	41

WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU

Rok	Liczba dzieci objętych terapią	DZIECI WG WIEKU								
		do 1 r.ż.	2 lata	3 lata	4 lata	5 lata	6 lat	7 lat	8 lat	9 lat
2009	15	2	2	1	6	1	1	1	1	0
2010	14	3	2	1	0	5	0	1	1	1
2011	14	2	1	2	1	0	5	0	1	2

Rodzaj udzielonej pomocy:

1. pomoc psychologiczna
2. muzykoterapia
3. terapia logopedyczna
4. terapia tyflopedagogiczna
5. terapia ruchowa

Placówki z oddziałami integracyjnymi

Rok	Liczba uczniów niepełnosprawnych			
	Przedszkole nr 20 z Oddziałami Integracyjnymi	Przedszkole nr 29 z Oddziałami Integracyjnymi	Szkoła Podstawowa nr 20	V Liceum Ogólnokształcące
2009	7	3	13	11
2010	6	3	19	7
2011	9	4	24	7

Uczniowie niepełnosprawni i nauczani indywidualnie w szkołach ogólnodostępnych i szkołach z oddziałami integracyjnymi

Rok	Liczba uczniów objętych kształceniem specjalnym	Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym
2009	73	82
2010	73	74
2011	80	110

Z analizy powyższych danych wynika, że w 2009 r. kształceniem specjalnym w naszym mieście objętych było 531 uczniów, z czego 73 w placówkach ogólnodostępnych, w 2010 r. - 511, w tym 73 w szkołach masowych, a w 2011 r. - 521 w tym 80 w placówkach ogólnodostępnych.

Ponadto dąbrowscy uczniowie słabo słyszący i niesłyszący dowożeni są do Zespołu Szkolno-Przedszkolnego dla Dzieci Niesłyszących i Słabo Słyszących w Katowicach, a uczniowie niepełnosprawni ruchowo, poruszający się na wózkach inwalidzkich, do Szkoły Przystosowanej do Pracy w Zespole Szkół Specjalnych nr 4 w Sosnowcu.

W naszej gminie znaczną grupę stanowią także uczniowie objęci nauczaniem indywidualnym. W 2009 r. takich uczniów było 111, w tym 82 w szkołach ogólnodostępnych, w 2010 r. – 102, z czego 74 w szkołach masowych, a w 2011 r. - 134, w tym 110 w placówkach ogólnodostępnych. Dużą grupę nauczanych indywidualnie w szkołach ogólnodostępnych stanowią uczniowie z chorobami przewlekłymi i zaburzeniami psychicznymi, którzy zgodnie z obowiązującymi przepisami nie kwalifikują się do kształcenia specjalnego, chociaż często posiadają orzeczenie o niepełnosprawności.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

Dzieci i młodzież niepełnosprawna objęta jest także pomocą i wsparciem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dąbrowie Górniczej jest specjalistyczną placówką oświatową obejmującą opieką dzieci i młodzież w wieku od urodzenia do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz ich rodziców i opiekunów, a także nauczycieli, wychowawców szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowo-wychowawczych z terenu Dąbrowy Górniczej.

Poradnia prowadzona jest przez Miasto Dąbrowa Górnicza. Nadzór pedagogiczny sprawuje Kuratorium Oświaty w Katowicach.

Poradnia udziela pomocy uczniom, ich rodzicom i nauczycielom szkół, przedszkoli i placówek mających siedzibę na terenie działania poradni. W przypadku dzieci nieuczęszczających do szkoły (przedszkola) oraz ich rodziców, pomocy udziela poradnia właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.

Zakres usług świadczonych przez Poradnię Psychologiczno – Psychologiczną: diagnoza, terapia dzieci przedszkolnych, wydawanie opinii i orzeczeń.

W 2009 roku przyjęto w poradni 2 469 dzieci, w 2010 roku – 2 458 dzieci, a w 2011 roku 467.

Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego

lp.	Z uwagi na:	2009	2010	2011
1.	wadę słuchu (słabo słyszące, niesłyszące)	20	21	14
2.	wadę wzroku (słabo widzące, niewidome)	38	35	32
3.	niepełnosprawność ruchową	16	15	13
4.	upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim	34	14	40
5.	upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym i znacznym	15	6	13
6.	autyzm/asperger-	2	7	17
7.	opóźniony rozwój psychoruchowy	0	1	0
8.	niepełnosprawność sprzężoną	36	23	55
	ogółem:	161	122	184

Orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych za rok 2009, 2010 i 2011

Z uwagi na:	2009	2010	2011
upośledzenie umysłowe w stopniu głębokim	14	10	6

Wśród orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego wydanych przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Dąbrowie Górniczej w latach 2009 – 2011 najwięcej wydano z uwagi na:

- wadę wzroku,
- wadę słuchu,
- upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim
- niepełnosprawność sprzężoną

W 2011 r. zaznacza się wzrost ilości orzeczeń wydanych z uwagi na autyzm i zespół Aspergera.

Orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania

lp.	Z uwagi na:	2009	2010	2011
1.	chorobę przewlekłą	25	17	9
2.	zaburzenia neurologiczne	2	3	12
3.	zaburzenia zachowania i emocji	34	39	48
4.	zaburzenia lękowe / fobia szkolna	6	12	12
5.	depresję	2	3	11
6.	niepełnosprawność sprzężoną	6	6	17
	ogółem	75	80	109

Wśród orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania największą grupę stanowią orzeczenia z uwagi na:

- chorobę przewlekłą,
- zaburzenia zachowania i emocji,
- zaburzenia lękowe, fobia szkolna.

Obserwuje się wzrost zaburzeń zachowania i emocji (zespół hiperkinetyczny z zaburzeniami zachowania bądź emocji, zaburzenia opozycyjno – buntownicze itp.), a także zaburzeń lękowych oraz fobii szkolnej wśród dzieci i młodzieży.

Opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju

lp.	Z uwagi na:	2009	2010	2011
1.	zaburzenia neurorozwojowe	12	16	11
2.	zaburzenia rozwoju ruchowego	9	3	4
3.	zaburzenia rozwojowe typu autystycznego/autyzm	2	10	7
4.	niepełnosprawność ruchowa	0	7	2
5.	Inne	14	5	6
	ogółem:	37	41	30

Najwięcej opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju wydano do czasu osiągnięcia optymalnej sprawności.

- Wzrasta liczba opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju z uwagi na zaburzenia rozwojowe typu autystycznego i autyzm. Natomiast zmniejsza się liczba opinii ze względu na zaburzenia rozwoju ruchowego.

Ogółem liczba dzieci objętych orzeczeniami i opiniami z uwagi na stan zdrowia – schorzenia przewlekłe

2009	2010	2011
285	253	329

9. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych

Liczne działania i inicjatywy na rzecz osób niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej realizowane są przez organizacje pozarządowe. Rozwiązywanie problemów społecznych przy nieprzerwanej współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzi do osiągnięcia lepszych wyników. Trzeba także zwrócić uwagę na ogromną rolę organizacji pozarządowych w tworzeniu poczucia solidarności społecznej i odpowiedzialności za kształtowanie warunków i jakości życia – choćby we własnej wspólnocie lokalnej. Organizacje pozarządowe odgrywają ważną rolę w kształtowaniu i realizowaniu zasad tworzenia partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Posiadają w swoich zasobach także różnorodną, opartą na solidnych podstawach wiedzę merytoryczną, a równocześnie łatwo przystosowują swoje działania do sytuacji. Na terenie woj. śląskiego każda osoba niepełnosprawna, uwzględniając zindywidualizowany rodzaj niepełnosprawności może znaleźć organizację, związek czy stowarzyszenie, w którym znajdzie pomoc i wsparcie. Organizacje pozarządowe działają aktywnie na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem. Zgodnie z szacunkami Biura Organizacji Pozarządowych, na terenie miasta Dąbrowa Górnicza funkcjonuje ok. 120 aktywnych¹ podmiotów zaliczanych do tzw. trzeciego sektora. 10 z nich zrzesza osoby niepełnosprawne i ich rodziny, prowadząc strictly działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Ponad 30 % z dąbrowskich organizacji pozarządowych deklaruje, iż prowadzi działania statutowe na rzecz osób niepełnosprawnych. Dąbrowski trzeci sektor charakteryzuje się wysoką jak na polskie warunki kulturą współpracy. W mieście od 2008 r. funkcjonuje Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz Dąbrowskie Forum Organizacji Pozarządowych (DFOP) zrzeszające 65 NGO². Organizacje zrzeszone w DFOP wspólnie z miastem tworzą tzw. Partnerstwo – Publiczno Społeczne: Wspólnie dla Miasta, które gwarantuje realizację „Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w Dąbrowie Górniczej w latach 2008 – 2013”.

¹ Zgodnie z danymi rejestrowymi, na terenie miasta zarejestrowane są 274 podmioty. Podobnie jak większości kraju ponad połowa z nich nie prowadzi żadnej działalności – dane za 2012 r.

² Stan na 2012

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji „Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w Dąbrowie Górniczej w latach 2008 – 2013” w Urzędzie Miejskim funkcjonuje Biuro Organizacji Pozarządowych wraz z wyspecjalizowaną jednostką - Inkubatorem Społecznej Przedsiębiorczości. Pozwala to na prowadzenie całego katalogu możliwych form współpracy oraz odpowiednie wspieranie merytorycznie i infrastrukturalnie NGO oraz grup nieformalnych. Istotną częścią działania ośrodka wsparcia jakim jest Inkubator jest promowanie oraz wdrażanie rozwiązań jakie daje na polu pomocy społecznej ekonomia społeczna i przedsiębiorstwa społeczne.

Warto również odnotować, iż w ramach współpracy finansowej miasto zleca NGO ok. 120 zadań publicznych na kwotę od 3 do 3,5 mln zł. Część z nich jest skierowana do osób niepełnosprawnych.

Dla samorządu terytorialnego sektor pozarządowy jest partnerem co najmniej w trzech płaszczyznach:

1. reprezentuje społeczność lokalną, wyraża jej potrzeby, dążenia i oczekiwania,
2. świadczy pomoc bezpośrednią na rzecz mieszkańców społeczności lokalnej,
3. wprowadza nowe, często alternatywne sposoby działania.

Wyzwanie jakie stoi przed trzecim sektorem jest zwiększenie profesjonalizacji swoich działań w wykonywaniu usług z zakresu pomocy społecznej, tak aby administracja w NGO widziała silnego partnera, który ją odciąży w realizacji zadań publicznych, a tym samym uczyni je bardziej efektywnymi, bo realizowanymi przez osoby najbardziej związane z danym problemem. Istotny jest również fakt wykreowania takich form działalności organizacji pozarządowych, który pozwoli NGO na prowadzenie profesjonalnych usług w ramach działalności odpłatnej lub gospodarczej, zwiększając tym samym ilość usług w mieście finansowanych spoza budżetu miasta.

10. System ochrony zdrowia

Osoby niepełnosprawne z różnymi rodzajami niepełnosprawności są szczególną grupą społeczną znajdującą się pod wyjątkową opieką prawną państwa. Aktualny stan prawny nie jest jednak adekwatny w stosunku do istniejącej rzeczywistości. Liczne problemy, jakie napotykają osoby niepełnosprawne w dostępie do odpowiedniej opieki medycznej i rehabilitacji leczniczej są do zauważenia na każdym etapie jej realizacji. Ze względu na fakt, że niepełnosprawność jest osobistym dramatem danej osoby, służby medyczne oraz społeczne winny głównie skupiać się na zintegrowaniu oraz ukierunkowaniu swoich działań na jej usprawnieniu i wsparciu w zaakceptowaniu ograniczeń jakie wiąże ze sobą utrata sprawności fizycznej czy psychicznej. Ponadto, podejmowane inicjatywy lokalne miałyby zapewnić ciągłość i kompleksowość rehabilitacji leczniczej oraz podnieść jakość usług rehabilitacyjnych realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych. Efektywna i skuteczna pomoc medyczna jest wyjściowym i podstawowym warunkiem równoprawnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Natomiast na skuteczność tej pomocy w stosunku do osób niepełnosprawnych wpływają następujące czynniki:

- wczesna diagnostyka i leczenie uszkodzeń zdrowia,
- uczestnictwo w procesie leczenia, poza personelem medycznym i paramedycznym, specjalistów: psychologów, pedagogów, terapeutów oraz pracowników socjalnych,
- zaopatrzenie w odpowiednie przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny,
- włączenie w proces leczenia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin, redukcja do minimum i eliminowanie czynników powodujących niepełnosprawność.

Ze względu na duże zapotrzebowanie społeczne w zakresie świadczeń opieki medycznej w Dąbrowie Górniczej funkcjonuje Szpital Specjalistyczny im. Sz. Starkiewicza. Szpital jest nowoczesnym, wysokospecjalistycznym obiektem, wyposażonym w nowoczesną aparaturę medyczną, zatrudniającym wysoko wykwalifikowaną kadrę. Podstawowym celem Szpitala jest zapewnienie opieki zdrowotnej i profilaktycznej, poprzez udzielanie ambulatoryjnych i stacjonarnych specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, a także udzielanie świadczeń zdrowotnych w zakresie nocnej i świątecznej wyjazdowej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej, nocnej i świątecznej ambulatoryjnej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej oraz transportu sanitarnego.

W strukturze Szpitala funkcjonuje także oddział psychiatryczny, który zapewnia mieszkańcom Dąbrowy Górniczej opiekę psychiatryczną. Oddział oferuje profesjonalną pomoc pacjentom z psychozami schizofrenicznymi, zaburzeniami depresyjnymi, lękowymi, nerwicowymi zaburzeniami otępiennymi i innymi zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi dysfunkcją mózgu lub schorzeniami somatycznymi, psychozami egzogennymi.

Na terenie Dąbrowy Górniczej funkcjonuje również Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy. Zakład udziela całodobowych świadczeń zdrowotnych, które obejmują swoim zakresem pielęgnację, opiekę i rehabilitację osób nie wymagających hospitalizacji oraz zapewnia im kontynuację leczenia farmakologicznego, pomieszczenie i wyżywienie odpowiednie do stanu zdrowia, a także prowadzi edukację zdrowotną tych osób i członków ich rodzin.

Niezwykle istotną rolę w procesie leczenia i opieki medycznej ma prowadzenie programów prozdrowotnych: profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących zmniejszenia ryzyka wystąpienia chorób lub zdarzeń prowadzących do niepełnosprawności. Programy prozdrowotne finansowane z budżetu Miasta kierowane są do wszystkich mieszkańców Dąbrowy Górniczej. W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi gmina Dąbrowa Górnicza dofinansowuje również realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. W zakładach opieki zdrowotnej systematycznie prowadzone są prace zmierzające do ułatwienia osobom niepełnosprawnym dostępu do opieki medycznej.

V. Analiza SWOT problematyki niepełnosprawności w Dąbrowie Górniczej

Ocenę sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie gminy przeanalizowano dokonując analizy uwarunkowań w formie analizy SWOT. Opracowanie SWOT jest istotą w procesie planowania strategicznego i stanowi punkt wyjściowy dla realizacji poszczególnych celów założonych w Programie.

Jest to efektywna metoda identyfikacji słabych i silnych stron w działaniach, jakie podejmuje się na rzecz osób niepełnosprawnych i zawiera cztery grupy czynników:

1. „**mocne strony**” - uwarunkowania wewnętrzne, które należy wykorzystywać sprzyjając będą rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych,
2. „**słabe strony**” - uwarunkowania wewnętrzne, które nie wyeliminowane będą utrudniać rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych,
3. „**szanse**” - uwarunkowania zewnętrzne, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności gminy, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako sprzyjające dla potrzeb osób niepełnosprawnych,
4. „**zagrożenia**” - uwarunkowania zewnętrzne, które nie zależą bezpośrednio od zachowania społeczności gminy, ale które mogą zagrażać zaspokajaniu potrzeb osób niepełnosprawnych.

MOCNE STRONY

Lp	MOCNE STRONY
1	Budowa Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego z Kompleksem Sportowym dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej
2	Działalność Uniwersytetu III Wieku
3	Działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej
4	Działalność kulturalno-oświatowa Biblioteki Miejskiej i Klubów Osiedlowych
5	Imprezy integracyjne dla osób niepełnosprawnych organizowane w Dąbrowie Górniczej
6	Działanie organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych (integracja, edukacja, rehabilitacja, działalność artystyczna, promocja, aktywizacja, sport, turystyka)
7	Baza Dziennych Domów Pomocy Społecznej, Środowiskowego Domu Samopomocy, Domu Pomocy Społecznej i Zakładu Pielęgnacyjno - Opiekuńczego
8	Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych – aktywność fizyczna/sportowa/rekreacyjna/kulturalna
9	Zwiększona ilość miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych
10	Poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych do obiektów publicznych
11	Zwiększony dostęp do informacji (strona internetowa ngo.dabrowa-gornicza.pl ; ISP)
12	Systematycznie rosnąca liczba osób niepełnosprawnych chętnych do podnoszenia swojego wykształcenia, kwalifikacji i korzystania z poradnictwa zawodowego
13	Zwiększająca się liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych o niskich kwalifikacjach

14	Duża liczba form aktywizacji zawodowej i społecznej adresowanych do osób niepełnosprawnych finansowanych z różnych źródeł (przede wszystkim Fundusz Pracy, Europejski Fundusz Społeczny, PFRON)
15	Działalność wolontariacka – podniesienie świadomości społecznej
16	Zapewniona dostępność w zakresie porad psychologicznych, prawnych oraz grup wsparcia dla osób potrzebujących, w tym niepełnosprawnych
17	Wysoki poziom wiedzy społeczeństwa nt. osób niepełnosprawnych
18	Współpraca między NGO (m.in. DFOP, Ruch Społeczny Dąbrowa z Niepełnosprawnymi)
19	Funkcjonowanie w mieście zakładów opieki zdrowotnej udzielających świadczeń leczniczo – rehabilitacyjnych
20	Funkcjonowanie w mieście trzech Zespołów Szkół Specjalnych i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

SŁABE STRONY

Lp	SŁABE STRONY
1	Brak pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych
2	Brak zakładu aktywności zawodowej dla osób niepełnosprawnych
3	Niewystarczająco zintegrowany system transportu publicznego
4	Brak wypożyczalni sprzętu do rehabilitacji osób niepełnosprawnych
5	Niewystarczająca ilość i jakość konsultacji przy projektowaniu usuwania barier architektonicznych
6	Niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych (tylko 5% posiada wykształcenie wyższe) i brak kwalifikacji zawodowych (20% nie posiada żadnych kwalifikacji)
7	Niedostateczna ilość tłumaczy migowych, brak asystenta osób niepełnosprawnych
8	Trudny dostęp do rehabilitacji zdrowotnej – długie terminy oczekiwania
9	Brak zbioru danych o osobach niepełnosprawnych
10	Bariery ekonomiczne (niskie dochody osób niepełnosprawnych – renty, emerytury i wynagrodzenia)
11	Mała liczba zakładów pracy chronionej w Dąbrowie Górniczej
12	Niewystarczająca liczba ofert zatrudnienia w Powiatowym Urzędzie Pracy w stosunku do liczby bezrobotnych i poszukujących pracy osób niepełnosprawnych
13	Ograniczony dostęp do medycznych usług specjalistycznych
14	Niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych

15	Niewystarczająca dostępność do świadczeń zdrowotnych w zakresie profilaktyki i leczenia chorób powodujących niepełnosprawność
16	Niedostateczna wielkość środków otrzymywanych z PFRON na edukację i rehabilitację osób niepełnosprawnych
17	Występowanie barier funkcjonalnych i urbanistycznych
18	Niewystarczająca edukacja osób niepełnosprawnych, ich rodzin i otoczenia
19	Bierność, bezradność i postawy roszczeniowe wśród osób niepełnosprawnych i ich rodzin
20	Niewystarczająca ilość programów na rzecz osób niepełnosprawnych i ich otoczenia prowadzonych przez organizacje pozarządowe
21	Niewystarczająca ilość informatorów i poradników (publikacje, Internet, ulotki, tablice informacyjne itd.)
22	Niewystarczająca współpraca międzysektorowa i wewnątrz sektora NGO

SZANSE

Lp	SZANSE
1	Realizacja lokalnych programów na rzecz osób niepełnosprawnych np. „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2012-2016, „Strategia rozwoju miasta: Dąbrowa Górnicza 2020” itp.
2	Wzmocnienie roli Koordynatora ds. osób niepełnosprawnych lub powołanie etatowego Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych
3	Możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych (gmina, województwo, PL, UE).
4	Wzrost świadomości władz samorządowych i partnerów społecznych na temat konieczności podejmowania działań zapobiegających marginalizacji osób niepełnosprawnych
5	Rozwijająca się współpraca międzysektorowa
6	Powstające strategie gminne uwzględniające sytuację osób niepełnosprawnych
7	Prawne umocowania działań zmierzających do wyrównywania szans osób niepełnosprawnych
8	Hasło: Dąbrowa Górnicza jako miejsce przyjazne osobom niepełnosprawnym
9	Wzrost liczby organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych
10	Funkcjonowanie Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych
11	Pozytywna zmiana w społecznym postrzeganiu osób niepełnosprawnych
12	Możliwość tworzenia kolejnych podmiotów ekonomii społecznej (np. ZAZ)
13	Rozwój procesów konsultacyjnych w przełamywaniu barier dla osób niepełnosprawnych w przeprowadzanych remontach i inwestycjach

14	Możliwość zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych z zewnętrznych źródeł – nowy okres programowania 2014-2020
15	Rozwój istniejących instytucji i organizacji pomocowych
16	Rozwój i powstawanie nowych NGO (w tym ruchu dla osób niepełnosprawnych)
17	Funkcjonowanie w mieście ośrodka wsparcia ES oraz prowadzenie działań nastawionych na wspieranie NGO i rozwój wolontariatu
18	Lobbowanie na rzecz współpracy z miastami ościennymi
19	Ciągłe podnoszenie kwalifikacji kadry zajmującej się realizacją zadań dotyczących osób niepełnosprawnych
20	Zmiana wizerunku miasta jako miejsca atrakcyjnego również dla osób niepełnosprawnych
21	Działalność kulturalno-oświatowa Biblioteki Miejskiej i Klubów/ Świetlic Osiedlowych
22	Wykorzystanie infrastruktury nowo budowanego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego z kompleksem sportowym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej dla potrzeb osób niepełnosprawnych i ich rodzin
23	Stworzenie platformy dialogu na rzecz osób niepełnosprawnych
24	Zabezpieczenie środków transportu do obsługi osób niepełnosprawnych
25	Wykorzystanie funkcjonujących trendów (CSR) oraz przepisów prawa (klauzule społeczne) we współpracy z biznesem i sektorem państwowym

ZAGROŻENIA

Lp	ZAGROŻENIA
1	Niski status materialny osób niepełnosprawnych
2	Niestabilność i niespójność przepisów prawa i ograniczone środki na realizację ustawowych zadań
3	Zmniejszanie środków finansowych przeznaczonych na realizację działań wspierających osoby niepełnosprawne
4	Brak zespołowej, interdyscyplinarnej współpracy ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych
5	Rozbudowana procedura rozliczania grantów oraz pozyskiwania środków
6	Niewiedza społeczeństwa na temat możliwości jakie daje funkcjonowanie podmiotów ES
7	Utrudnienia związane z przekwalifikowaniem zawodowym osób niepełnosprawnych w ramach działań PUP
8	Utrudniony dostęp do korzystania z systemu ochrony zdrowia

9	Utrudniony dostęp do dóbr kultury, nauki itp.
10	Zmieniająca się i niepewna sytuacja PFRON (programy, finansowanie)
11	Nieufność społeczeństwa w stosunku do NGO

VI. Tworzenie Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej

1. Założenia Programu

Podstawowym założeniem *Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej* jest podjęcie takich działań, które będą zmierzać do nieustannego wyrównywania szans osób niepełnosprawnych względem osób pełnosprawnych jak również dążenie do pełnego rozwoju tych osób. Program został przygotowany na podstawie zdiagnozowanych potrzeb i oczekiwań środowiska osób niepełnosprawnych w oparciu o dane Narodowego Spisu Powszechnego, GUS, PFRON, Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, NFZ- Oddziału Śląskiego, Powiatowego Urzędu Pracy, NGO. Program obejmuje plan kompleksowych działań w zakresie rehabilitacji leczniczej, zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Program jest dokumentem dalekosiężnym, a jego założeniem jest określenie kierunków działań gminy Dąbrowa Górnicza w aspekcie szeroko pojmowanej problematyki osób niepełnosprawnych.

W Programie określono cel główny, priorytety oraz cele strategiczne, w obszarze których realizowane będą szczegółowe zadania. Zarazem ogólny charakter zawartych w Programie zadań pozwoli na podejmowanie przeróżnych działań i inicjatyw na rzecz zapobiegania, jak również ograniczania skutków niepełnosprawności w różnych dziedzinach życia społecznego i indywidualnego. Program będzie realizowany we współpracy z instytucjami rządowymi, samorządowymi oraz partnerami społecznymi.

Przedstawione zadania będą realizowane we współpracy z instytucjami, organizacjami społecznymi oraz osobami prawnymi poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych niezbędnych do ich przeprowadzenia.

Gmina Dąbrowa Górnicza poprzez swoje jednostki organizacyjne koordynuje działania dążące do osiągnięcia założeń niniejszego Programu. Te zorganizowane, kompleksowe i międzysektorowe działania władz publicznych oraz innych podmiotów, winny służyć kształtowaniu, poprawie oraz ochronie warunków i jakości życia oraz wzrostu statusu społecznego osób niepełnosprawnych, jak również umożliwić osobom z ograniczoną sprawnością dostępu do niezbędnych świadczeń i usług zdrowotno - socjalnych oraz rozwiązań technologiczno-organizacyjnych utrzymujących lub zwiększających szanse niezależnego funkcjonowania oraz aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Podstawowym narzędziem realizacji polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych jest wsparty odpowiednią infrastrukturą legislacyjno - instytucjonalną proces rehabilitacji leczniczej, psychologicznej, społecznej i zawodowej nastawionej na:

- maksymalizację potencjału osoby niepełnosprawnej i jej społecznego otoczenia,
- rekonstrukcję, usprawnienie i kompensację utraconych, uszkodzonych lub ograniczonych w wyniku wady genetycznej, choroby, wypadku czy urazu funkcji psychomotorycznych,
- dostarczanie osobom niepełnosprawnym narzędzi do wprowadzenia i dokonywania zmian w swoim życiu,

- odbudowę, wspieranie, poszerzanie zasobów osób niepełnosprawnych, ich rodzin oraz społeczności lokalnej, umożliwiającą osobom z trwale ograniczoną sprawnością sprostać warunkom życiowym i środowiskowym z jakimi mają do czynienia na co dzień,
- integrację osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem oraz normalizację ich położenia i funkcjonowania społecznego, przejawiającą się respektowaniem tych samych praw i stwarzaniem identycznych warunków rozwoju dla wszystkich obywateli.

Zadaniem systemu jest wsparcie, jak również wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i ich rodzin już na etapie wystąpienia i rozpoznania niepełnosprawności oraz przez cały czas jej występowania w trakcie życia osoby z dysfunkcją organizmu. Wsparcie i wyrównywanie szans we wszystkich aspektach życia społecznego zachodzi w różnej formie, adekwatnie do istniejących potrzeb osoby niepełnosprawnej i jej rodziny. Niezwykle istotnym jest to, żeby osoby niepełnosprawne i ich bliscy mieli świadomość, że nie są osamotnieni w swojej niepełnosprawności i problemach jakich ona dotyczy, że funkcjonują instytucje, z których pomocy i wsparcia w każdej chwili mogą skorzystać. Pomoc taka winna podnosić sprawność fizyczną uszkodzonych narządów i funkcji całego organizmu, usprawniać psychicznie oraz społecznie, a jednocześnie pozwalać na optymalne przystosowanie do aktywnego udziału w życiu społecznym, oczywiście na miarę psychosomatycznych możliwości osoby niepełnosprawnej.

2. Adresaci Programu

Program skierowany jest:

- do osób trwale i czasowo niepełnosprawnych;
- do rodzin z osobą niepełnosprawną;
- jednostki samorządu terytorialnego;
- instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych;
- pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne;
- jednostek organizacyjnych miasta.

3. Miejsce realizacji Programu

Program realizowany jest na rzecz wszystkich niepełnosprawnych mieszkańców Dąbrowy Górniczej.

4. Partnerzy w realizacji Programu

Przy realizacji programu niezbędne jest współdziałanie m.in.:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Powiatowego Urzędu Pracy;
- placówek oświatowych;
- placówek świadczących pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- organizacji pozarządowych;
- Wydziałów Urzędu Miejskiego;
- Inkubatora Społecznej Przedsiębiorczości;
- Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.

VII. Misja Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej.

Świadomość sytuacji w jakiej znajdują się niepełnosprawni mieszkańcy Dąbrowy Górniczej, pozwoliła określić działania, które winny zostać podjęte w celu podniesienia jakości życia tych osób. Analiza poszczególnych problemów doprowadziła do wyciągnięcia wniosków, które pozwoliły na stworzenie zarysu głównych nurtów oddziaływania, ukazując główne problemy, z jakimi spotykają się osoby niepełnosprawne. Zostały wyszczególnione najistotniejsze obszary, ukazano istniejące potrzeby, opisano sytuację osób niepełnosprawnych, zawarto także sugestie co do ukierunkowania działań na ich rzecz.

W niniejszym Programie wzięto pod uwagę wszelkie zdiagnozowane problemy wynikające z funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie uwzględniając wszystkie obszary życia społecznego takie jak: prawa obywatelskie, zdrowie, rehabilitacja fizyczna, psychiczna oraz społeczna, edukacja, rehabilitacja zawodowa i zatrudnienie, budownictwo, transport i dostęp do środowiska, integracja społeczna oraz pomoc społeczna i zabezpieczenie społeczne. W kształtowaniu polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych kluczową rolę odgrywają działania na rzecz wyrównania szans osób niepełnosprawnych i umożliwienie im funkcjonowania we wszystkich obszarach życia społecznego, tj.: dostępność, uczestnictwo, równość, zatrudnienie, kształcenie i szkolnictwo, ochrona socjalna, zdrowie i działania zewnętrzne. Respektowanie powyższych zasad powinno przyczynić się do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej. Program należy jednak nieprzerwanie monitorować, tak by w razie pojawiających się problemów wynikających z postępu cywilizacyjnego oraz zmian prawodawstwa polskiego umożliwić szybką reakcję. Sytuacja osób niepełnosprawnych nie jest stabilna, a ciągły rozwój nowych schorzeń wymusza postępowanie w określony sposób. Zmiany w prawie ograniczające lub poszerzające zasób działań na rzecz osób niepełnosprawnych powinny pozwolić na szybsze działanie, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego i maksymalnego na miarę możliwości ich funkcjonowania w społeczeństwie.

Realizując zapisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej (...) Gmina Dąbrowa Górnicza przygotowała *Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2012 - 2016*. Działania zawarte w Programie mają charakter interdyscyplinarny i komplementarny względem siebie. Związane są również z założeniami *Strategii Rozwoju Miasta Dąbrowa Górnicza 2020* przyjętej 28 listopada 2007 r. przez Radę Miejską oraz *Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Dąbrowie Górniczej* na lata 2011-2015.

Realizacja *Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych* winna prowadzić do poprawy jakości życia i rozwoju integracji społecznej jak również do pozytywnego postrzegania osób niepełnosprawnych przez mieszkańców Dąbrowy Górniczej.

W swoim podejściu do osób niepełnosprawnych kierowano się przede wszystkim zasadą personalizacji, przestrzegając podmiotowego traktowania osoby niepełnosprawnej. Zgodnie z zasadą normalizacji, życie osoby niepełnosprawnej powinno odbywać się na podobnym poziomie standardów, jakie obowiązują w społeczności, do której ta osoba przynależy. Prowadzone na terenie Dąbrowy Górniczej działania na rzecz osób niepełnosprawnych mają na celu przede wszystkim integrację społeczną, zawodową, wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych oraz zapobieganie ich marginalizacji. Zgodnie z zasadą pomocniczości oferuje się również wsparcie organizacjom działającym na rzecz osób niepełnosprawnych.

VIII. Priorytety i cele Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej.

W realizację celów Programu zaangażowanych jest wiele instytucji, organizacji pozarządowych a także środowisk lokalnych, które tworzy bezpośrednie otoczenie dla osób niepełnosprawnych. Realizacja *Programu Działań na rzecz osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej* przyczyni się do wzrostu szans pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, a tym samym do zmniejszenia stopnia ich marginalizacji. Z dokonanej analizy poszczególnych priorytetów wynika, że wszelkie działania podnoszące świadomość mieszkańców Dąbrowy Górniczej na temat osób niepełnosprawnych, ale i zwiększanie świadomości samych osób niepełnosprawnych w poprzednich latach przyniosło oczekiwane efekty. Miasto Dąbrowa Górnicza niejednokrotnie było zaangażowane w kampanie ukierunkowane na promocję postaw i działań likwidujących bariery ograniczające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.

Celem głównym *Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej* jest „**Wzrost świadomości społecznej o problemach niepełnosprawnych mieszkańców Dąbrowy Górniczej, a także zapewnienie im godnego, możliwie pełnego i równoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz wyrównywanie szans we wszystkich dziedzinach i płaszczyznach życia publicznego.**”

W *Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych* wyodrębniono dwa PRIORYTETY w obrębie, których określono 9 celów operacyjnych. W ramach tych celów przedstawiono działania do realizacji.

PRIORYTET I. Działania w kierunku usprawniania i podwyższania jakości życia osób niepełnosprawnych

Cel 1. Zwiększenie dostępu do leczenia i opieki medycznej, w tym rehabilitacji.

1. Wspieranie procesu leczenia i rehabilitacji szerokim poradnictwem i wsparciem specjalistów, w szczególności: psychologów, pedagogów, terapeutów i pracowników socjalnych oraz samych osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin.
2. Poprawa psychofizycznej sprawności osób niepełnosprawnych w oparciu o adekwatne w stosunku do rodzaju i stopnia niepełnosprawności zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny oraz w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
3. Prowadzenie programów prozdrowotnych: profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących zmniejszenia ryzyka wystąpienia chorób lub zdarzeń prowadzących do niepełnosprawności.
4. Stworzenie możliwości do utworzenia na terenie miasta wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego.
5. Wyposażanie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny m.in. w ramach programu wyrównywania różnic między regionami.

Cel 2. Dążenie do wyrównywania szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji.

1. Zapewnienie ciągłości kształcenia dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej na wszystkich poziomach edukacji.
2. Stałe poszerzanie bazy specjalnego szkolnictwa zawodowego dla młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
3. Doposażenie placówek kształcenia specjalnego w środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.
4. Włączenie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych we wspomaganie procesu nauczania, wychowania oraz rewalidacji.

poprzez organizację warsztatów tematycznych, kulturalnych, konkursów i imprez rekreacyjno-sportowych, warsztatów rozwijających zainteresowania itp.

5. Organizacja konferencji, seminariów oraz akcji promocyjno-edukacyjnych na tematy związane z edukacją i kształceniem osób niepełnosprawnych.
6. Zapewnianie zarówno nauki, jak i rehabilitacji w placówkach szkolnictwa specjalnego.

Cel 3. Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie możliwości swobodnego przemieszczania się, w tym likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.

1. Likwidowanie barier utrudniających przemieszczanie się osób niepełnosprawnych poprzez:
 - systematyczne dostosowanie urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego w obszarze styku ruchu kołowego z ruchem osób niepełnosprawnych oraz zabudowa urządzeń dźwiękowych w sygnalizacjach świetlnych w miarę możliwości terenowych oraz zgodności planowanych zmian z obowiązującymi przepisami z zakresu inżynierii ruchu,
 - przestrzeganie przepisów ustawy Prawo budowlane w zakresie likwidacji barier architektonicznych przy nowo powstałych, remontowanych i modernizowanych obiektach,
 - likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania,
 - konsultowanie ze Społeczną Powiatową Radą ds. Osób Niepełnosprawnych koncepcji gminnych projektów w zakresie likwidacji barier architektonicznych,
 - zabezpieczenie dowozu osobom niepełnosprawnym w ramach likwidacji barier transportowych.
2. Egzekwowanie parkowania pojazdów nieoznakowanych w miejscach zastrzeżonych dla pojazdów przewożących osoby niepełnosprawne.

Cel 4. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym różnorodnych form wsparcia socjalnego umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

1. Dostęp do bezpłatnej pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez prawników, psychologów, terapeutów, doradców zawodowych i innych.
2. Udzielanie wsparcia przez organizacje pozarządowe dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
3. Wsparcie przez Dzienny Dom Pomocy Społecznej.
4. Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz przygotowania ich do aktywnego życia w otwartym środowisku na miarę ich indywidualnych możliwości, np. spółdzielni socjalnych.
5. Wspieranie działalności Klubów Osiedlowych, Świetlic Środowiskowych, Klubów Seniora, Uniwersytetu III Wieku, itp.

Cel 5. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej.

1. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w oparciu o środki PFRON w zakresie turnusów rehabilitacyjnych, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowania do sportu, kultury rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, likwidacji barier funkcjonalnych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.
2. Realizacja programów finansowanych ze środków PFRON mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób

3. niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji, np. „Aktywny samorząd”, program wyrównywania różnic między regionami II, itp.
4. Realizacja projektów dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych, współfinansowanych ze środków europejskich w ramach Programów Operacyjnych.

Cel 6. Tworzenie warunków aktywności społecznej osób niepełnosprawnych, jako podstawy integracji społecznej.

1. Organizacja imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i turystycznych o charakterze integracyjnym dla osób niepełnosprawnych.
2. Pomoc w nauce i rozwoju samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych poprzez organizację zajęć kompensacyjnych, usprawniających oraz ogólnorozwojowych.
3. Wspieranie realizacji projektów i inicjatyw popularyzujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych.
4. Rozwój wolontariatu działającego na rzecz osób niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej.
5. Popularyzowanie wśród osób niepełnosprawnych form aktywnego spędzania czasu wolnego poprzez organizowanie akcji promocyjnych.
6. Propagowanie wiedzy o niepełnosprawności wśród dzieci i młodzieży poprzez pogadanki, warsztaty, pokazy filmowe.
7. Aktywizowanie osób niepełnosprawnych lub ich przedstawicieli do brania czynnego udziału w działaniach podejmowanych na ich rzecz np. opiniowanie, tworzenie programów i projektów.

Cel 7. Usprawnianie systemu informacji oraz zwiększenie dostępu do informacji w zakresie podnoszenia świadomości osób niepełnosprawnych.

1. Współpraca w zakresie zapewnienia osobom niepełnosprawnym szerszego dostępu do informacji o możliwościach wsparcia poprzez wykorzystanie oraz upowszechnianie różnorodnych źródeł przekazu np. internet, publikacje typu broszury, poradniki, infolinie, środki masowego przekazu itp., a także wspieranie wydawnictw o charakterze informacyjnym i edukacyjnym dotyczących różnych aspektów życia społecznego osób niepełnosprawnych oraz przysługujących im praw, ulg i uprawnień.
2. Aktualizacja internetowego wydania „Informatora dla osób niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej”.
3. Tworzenie i wydawanie informatorów zawierających informacje na temat niepełnosprawności.
4. Opracowanie we współpracy z instytucjami użyteczności publicznej i organizacjami pozarządowymi systemu zbierania danych z zakresu osób niepełnosprawnych zamieszkujących Dąbrowę Górniczą.
5. Organizowanie konferencji, seminariów, kampanii i imprez integracyjnych mających na celu podnoszenie społecznej świadomości dotyczącej problematyki niepełnosprawności.
6. Upowszechnianie wizerunku osób niepełnosprawnych, jako aktywnych członków społeczeństwa poprzez promowanie wszelkich form twórczości artystycznej i kulturalnej osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie wybitnym jednostkom możliwości indywidualnego zaprezentowania swoich osiągnięć.
7. Bezpłatne udostępnianie sprzętu komputerowego z dostępem do internetu.
8. Dostosowywanie stron internetowych urzędów, instytucji, organizacji pozarządowych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
9. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym przedstawiciela koordynującego działania na ich rzecz w Dąbrowie Górniczej.

Cel 8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i tworzenie partnerstwa lokalnego na rzecz osób niepełnosprawnych.

1. Wspieranie projektów organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych w zakresie sportu, kultury, rekreacji i innych.
2. Wspieranie organizacji pozarządowych mające na celu aktywizację i integrację osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
3. Prowadzenie i aktualizowanie bazy danych organizacji pozarządowych.
4. Promowanie działalności organizacji pozarządowych działających dla i na rzecz osób niepełnosprawnych.
5. Prowadzenie przez organizacje pozarządowe szkoleń, prelekcji i konferencji dla i na temat osób niepełnosprawnych.

PRIORYTET II. Rozwój rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Poprawa poziomu przygotowania zawodowego i możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz tworzenie nowych i doskonalenie dotychczasowych instrumentów zwiększających możliwości osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Cel 1. Usługi i instrumenty rynku pracy wspierające aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne albo poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu.

1. Zapewnienie wygodnego dostępu do informacji na temat możliwości aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
2. Podejmowanie działań umożliwiających osobom niepełnosprawnym włączenie się w aktywne życie zawodowe poprzez:
 - przygotowywanie przez doradcę zawodowego Indywidualnych Planów Działania,
 - organizowanie szkoleń zawodowych,
 - organizację staży,
 - pośrednictwo pracy,
 - współpraca z podmiotami ekonomii społecznej, np. WTZ.
3. Prowadzenie działań edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych w zakresie funkcjonowania na rynku pracy w ramach poradnictwa zawodowego (indywidualnego i grupowego).
4. Wspieranie działań sprzyjających rozwojowi otwartego rynku pracy przyjaznego osobom niepełnosprawnym poprzez tworzenie nowych miejsc pracy.

IX. Źródła finansowania Programu

Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej będzie finansowany z następujących źródeł:

- budżet państwa,
- środki własne miasta-gminy,
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Narodowego Funduszu Zdrowia,
- środki pomocowe Unii Europejskiej,
- udział własny beneficjentów,
- dotacje i granty,
- współfinansowanie przez osoby fizyczne, prawne -sponsoring.

X. Zasady monitorowania i ewaluacji Programu

Nieodzownym elementem wdrażania Programu jest jego monitorowanie oraz ewaluacja. W związku z powyższym corocznie będzie przygotowywane „Sprawozdanie o stanie realizacji Programu Działań na Rzecz Osób

Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej”. Umożliwi to bieżące sprawdzanie stopnia realizacji poszczególnych zadań.

Powyższym zajmować się będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Górniczej.

Do dnia 30 czerwca każdego roku będzie przedkładane Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni.

XI. Oczekiwane rezultaty

Oczekiwany efekt realizacji Programu jest poszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych do życia społecznego, kulturalnego, politycznego oraz rynku pracy i rynku edukacyjnego. W kwestii ukierunkowania na wsparcie instytucji i partnerów społecznych efektem programu będzie poprawa skuteczności funkcjonowania tych podmiotów, zwiększenie oferty, lepsza koordynacja działań, większa otwartość na problemy wynikające z wykluczenia społecznego i upowszechnienie rozwiązań służących integracji zawodowej i społecznej oraz wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych.

Kolejną ważną kwestią jest stworzenie funkcjonalnego oraz dostosowanego do potrzeb środowisk osób niepełnosprawnych systemu informacji, w szczególności zmiana postaw społeczeństwa, instytucji oraz samych osób niepełnosprawnych.

Za istotny efekt realizacji projektu przyjmuje się również skoordynowanie i usprawnienie przepływu informacji kierowanych do niepełnosprawnych. Są to zarówno informacje bezpośrednio dotyczące niepełnosprawności, praw i obowiązków osób niepełnosprawnych, usług instytucji i organizacji pozarządowych oraz pozostałej tematyki związanej z niepełnosprawnością.

XII. Harmonogram Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.

Harmonogram Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych

PRIORYTET I. Działania w kierunku usprawniania i podwyższania jakości życia osób niepełnosprawnych				
Cel	Nazwa zadania	Ocena realizacji/charakter	Podmioty realizując	Podmioty współpracujące
7. Zwiększenie dostępu do leczenia i opieki medycznej, w tym rehabilitacji	<ul style="list-style-type: none"> Wspieranie procesu leczenia i rehabilitacji szerokim poradnictwem i wsparciem specjalistów w szczególności: psychologów, pedagogów, terapeutów i pracowników socjalnych oraz samych osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin 	Ilość punktów świadczących poradnictwo i wsparcie specjalistów: psychologów, pedagogów, terapeutów i pracowników socjalnych i innych oraz samych osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin	<ul style="list-style-type: none"> ➤ MOPS ➤ WZA ➤ placówki oświatowe ➤ NGO ➤ ŚDS ➤ DDPS 	XIII. BOP/ISP
	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa psychofizycznej sprawności osób niepełnosprawnych w oparciu o pełne i adekwatne w stosunku do rodzaju i stopnia niepełnosprawności zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny oraz w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze 	Liczba osób korzystających z dofinansowań do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	3) MOPS	
	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie programów prozdrowotnych: profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących zmniejszenia ryzyka wystąpienia chorób lub zdarzeń prowadzących do niepełnosprawności 	Liczba organizowanych programów prozdrowotnych: profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących zmniejszenia ryzyka wystąpienia chorób lub zdarzeń prowadzących do niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none"> 4) WZA 5) WO 6) placówki oświatowe 7) NGO 8) DDPS 	
	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie możliwości do utworzenia na terenie miasta wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego 	Uruchomienie działalności wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego	6. WZA 7. NGO 8. PES	XIV. BOP/ISP

	<ul style="list-style-type: none"> Wypośażanie obiektów słuŹących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny m.in. w ramach programu wyrównywania różnic między regionami 	Liczba wypośażonych obiektów słuŹących rehabilitacji osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> placówki słuŹące rehabilitacji osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> UM
2. DąŹenie do wyrównywania szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji	1. Zapewnianie ciągłości kształcenia dzieciom i młodzieŹy niepełnosprawnej na wszystkich poziomach edukacji	Liczba dzieci i młodzieŹy niepełnosprawnej pobierających naukę na wszystkich poziomach edukacji	<ul style="list-style-type: none"> WO 	
	2. Stałe poszerzanie bazy specjalnego szkolnictwa zawodowego dla młodzieŹy z różnymi rodzajami niepełnosprawności	Liczba szkół specjalnych zawodowych w Dąbrowie Górniczej oraz liczba uczęszczających do nich uczniów	<ul style="list-style-type: none"> WO 	
	3. DoposaŹenie placówek kształcenia specjalnego w środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny	Ilość odpowiednio wypośażonych sal i pomieszczeń do rehabilitacji w szkołach specjalnych	<ul style="list-style-type: none"> WO 	
	4. Włączenie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych we wspomaganie procesu nauczania, wychowania oraz rewalidacji poprzez organizację warsztatów tematycznych, kulturalnych, konkursów i imprez rekreacyjno-sportowych, warsztatów rozwijających zainteresowania itp.	Liczba warsztatów tematycznych, imprez kulturalnych, konkursów rekreacyjno-sportowych, warsztatów rozwijających zainteresowania organizowanych przez III sektor dla osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> BOP NGO WPS 	XV. ISP XVI. BP
	5. Organizacja konferencji, seminariów oraz akcji promocyjno-edukacyjnych na tematy związane z edukacją i kształceniem osób niepełnosprawnych	Ilość zorganizowanych konferencji, seminariów oraz akcji promocyjno-edukacyjnych na tematy związane z edukacją i kształceniem osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> WO NGO DDPS 	XVII. BOP/ISP
	6. Zapewnianie zarówno nauki jak i rehabilitacji w placówkach szkolnictwa specjalnego	Liczba placówek zapewniających zarówno edukację jak i rehabilitację w obrębie jednostki	3. WO	

3. Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie możliwości swobodnego przemieszczania się, w tym likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej	<p>5. Likwidowanie barier utrudniających przemieszczanie się osób niepełnosprawnych poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - systematyczne dostosowanie urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego w obszarze styku ruchu kołowego z ruchem osób niepełnosprawnych oraz zabudowa urządzeń dźwiękowych w sygnalizacjach świetlnych w miarę możliwości terenowych oraz zgodności planowanych zmian z obowiązującymi przepisami z zakresu inżynierii ruchu, - przestrzeganie przepisów ustawy Prawo budowlane w zakresie likwidacji barier architektonicznych przy nowo powstałych, remontowanych i modernizowanych obiektach, - likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, - konsultowanie ze Społeczną Powiatową Radą ds. Osób Niepełnosprawnych koncepcji gminnych projektów w zakresie likwidacji barier architektonicznych, - zabezpieczenie dowozu osobom niepełnosprawnym w ramach likwidacji barier transportowych 	<p>Ilość:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanych sygnalizacji świetlnych obsługujących przejścia dla pieszych, w których zastosowano przyciski zgłoszeniowe dla niepełnosprawnych - urządzeń Brd zastosowanych w infrastrukturze drogowej ułatwiających poruszanie się niepełnosprawnych - placówek, w których zlikwidowano bariery - wydanych decyzji, zgłoszeń - konsultowanych projektów 5. osób korzystających z dowozu do placówek przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych i innych 	<p>4. WKD 5. Przedsiębiorstwo Miejskie MZUM 6. WIM 7. WUA 8. WKM</p> <p>9. ZOZ 10. placówki oświatowe</p> <p>11. DPS 12. DDPS 13. WO 14. WTZ 15. inne właściwe</p>	
	<p>2. Egzekwowanie parkowania pojazdów nieoznakowanych w miejscach zastrzeżonych dla pojazdów przewożących osoby niepełnosprawne</p>	<p>Ilość mandatów karnych i wniosków do sądu skierowanych przez Straż Miejską wobec osób nieposiadających karty uprawniającej do parkowania na wyznaczonych miejscach dla osób niepełnosprawnych</p>	<p>- Straż Miejska</p>	
4. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym różnorodnych form	<p>1. Dostęp do bezpłatnej pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez prawników, psychologów, terapeutów, doradców zawodowych i innych</p>	<p>Liczba miejsc gdzie świadczona jest bezpłatna pomoc w formie poradnictwa specjalistycznego, liczba udzielonych porad</p>	<p>3. MOPS 4. PUP 5. NGO 6. ISP</p>	<p>- BOP</p>

wsparcia socjalnego umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym	2. Udzielanie wsparcia przez organizacje pozarządowe dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	Liczba organizacji pozarządowych udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, liczba osób objętych wsparciem	NGO	- BOP/ISP
	3. Wsparcie przez Dzienny Domu Pomocy Społecznej	Ilość osób korzystających ze wsparcia Dziennego Domu Pomocy Społecznej	DDPS	
	4. Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz przygotowania ich do aktywnego życia w otwartym środowisku na miarę ich indywidualnych możliwości, np. spółdzielni socjalnych	Ilość utworzonych podmiotów ekonomii społecznej	5. NGO 6. UM 7. jednostki organizacyjne miasta	- BOP/ISP
	5. Wspieranie działalności Klubów Osiedlowych, Świetlic Środowiskowych, Klubów Seniora, Uniwersytetu III Wieku itp.	Liczba osób korzystających np. z Klubów Osiedlowych, Świetlic Środowiskowych, Klubów Seniora, Uniwersytetu III Wieku itp.	3. NGO 4. PKZ 5. MBP	XVIII. BOP/ISP XIX. WZA
5. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej	3. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w oparciu o środki PFRON w zakresie turnusów rehabilitacyjnych, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowania do sportu, kultury rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, likwidacji barier funkcjonalnych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	Liczba osób które uzyskały dofinansowanie ze środków PFRON do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym, likwidacji barier architektonicznych oraz likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych	- MOPS	

	4. Realizacja programów finansowanych ze środków PFRON mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji, np. „Aktywny samorząd”, program wyrównywania różnic między regionami II, itp.	Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania w ramach realizowanych programów	<ul style="list-style-type: none"> • UM • MOPS • PUP • jednostki organizacyjne miasta • inne podmioty 	
	5. Realizacja projektów dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych, współfinansowanych ze środków europejskich w ramach Programów Operacyjnych	Ilość projektów, w których uczestniczą osoby niepełnosprawne, współfinansowanych ze środków europejskich, liczba uczestniczących w nich osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS • jednostki organizacyjne miasta • NGO • UM • PUP 	– BOP/ISP
6. Tworzenie warunków aktywności społecznej osób niepełnosprawnych jako podstawy integracji społecznej	1. Organizacja imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i turystycznych o charakterze integracyjnym dla osób niepełnosprawnych	Ilość zorganizowanych imprez o charakterze integracyjnym dla osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> – MOPS – WPS – NGO – DDPS 	<ul style="list-style-type: none"> – WO – BOP/ISP
	2. Pomoc w nauce i rozwoju samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych poprzez organizację zajęć kompensacyjnych, usprawniających oraz ogólnorozwojowych	Liczba placówek lub programów realizujących zajęcia kompensacyjne, usprawniające oraz ogólnorozwojowe mające na celu rozwijanie samodzielności	<ul style="list-style-type: none"> VI. WPS VII. NGO VIII. WO IX. ŚDS X. DDPS 	– BOP/ISP

	3. Wspieranie realizacji projektów i inicjatyw popularyzujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych	Liczba projektów i inicjatyw popularyzujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - WPS - NGO - BOP - Muzeum Miejskie Szttygarka" • DDPS 	<ul style="list-style-type: none"> - BP - ISP
	4. Rozwój wolontariatu działającego na rzecz osób niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej	Liczba podmiotów organizujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej	<ul style="list-style-type: none"> 5. MOPS 6. BOP 7. NGO 	<ul style="list-style-type: none"> - WO - ISP
	5. Popularyzowanie wśród osób niepełnosprawnych form aktywnego spędzania czasu wolnego poprzez organizowanie akcji promocyjnych	Ilość akcji i spotów promujących aktywne formy spędzania czasu wolnego	<ul style="list-style-type: none"> - WPS - NGO - CSiR - PKZ • Muzeum Miejskie „Szttygarka” • DDPS 	<ul style="list-style-type: none"> - BOP/ISP - BP
	6. Propagowanie wiedzy o niepełnosprawności wśród dzieci i młodzieży poprzez pogadanki, warsztaty, pokazy filmowe	Liczba dzieci, które wzięły udział w zajęciach warsztatowych nt. niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none"> - WO - NGO - WZA - DDPS 	<ul style="list-style-type: none"> - BOP/ISP - MOPS - CZK
	7. Aktywizowanie osób niepełnosprawnych lub ich przedstawicieli do brania czynnego udziału w działaniach podejmowanych na ich rzecz np. opiniowanie, tworzenie programów i projektów	Liczba zrealizowanych projektów i działań przy których realizacji brały czynny udział osoby niepełnosprawne lub ich przedstawiciele	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednie wydziały UM • MOPS • PUP • NGO • DDPS 	c) BOP/ISP

<ul style="list-style-type: none"> • Usprawnianie systemu informacji oraz zwiększenie dostępu do informacji w zakresie podnoszenia świadomości osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - Współpraca w zakresie zapewnienia osobom niepełnosprawnym szerszego dostępu do informacji o możliwościach wsparcia poprzez wykorzystanie oraz upowszechnianie różnorodnych źródeł przekazu np. internet, publikacje typu broszury, poradniki, infolinie, środki masowego przekazu itp. a także wspieranie wydawnictw o charakterze informacyjnym i edukacyjnym dotyczących różnych aspektów życia społecznego osób niepełnosprawnych oraz przysługujących im praw, ulg i uprawnień 	<p>Ilość wydanych publikacji o tematyce niepełnosprawności oraz liczba osób, które gościły na stronach internetowych dotyczących osób niepełnosprawnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - MOPS - ISP - NGO - MBP - WZA - PUP - DDPS 	<p>II. BOP/ ISP III. BP</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Aktualizacja internetowego wydania „Informatora dla osób niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej” 	<p>Ilość aktualizacji „Informatora dla osób niepełnosprawnych</p>	<p>6. MOPS 7. NGO</p>	<p>8. BOP/ISP</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Tworzenie i wydawanie informatorów zawierających informacje na temat niepełnosprawności 	<p>Ilość wydanych informatorów</p>	<p>5. NGO 6. PUP 7. MOPS</p>	<p>9. BOP/ISP</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Opracowanie we współpracy z instytucjami użyteczności publicznej i organizacjami pozarządowymi systemu zbierania danych z zakresu osób niepełnosprawnych zamieszkujących Dąbrowę Górniczą 	<p>Ilość i rodzaj danych dotyczących osób niepełnosprawnych możliwych do zebrania</p>	<p>8. BOP 9. NGO 10. MOPS 11. WZA 12. WO</p>	<p>4)BP 5)ISP</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Organizowanie konferencji, seminariów, kampanii i imprez integracyjnych mających na celu podnoszenie społecznej świadomości dotyczącej problematyki niepełnosprawności 	<p>Ilość zorganizowanych inicjatyw w postaci konferencji, seminariów, kampanii i imprez integracyjnych w celu podnoszenia społecznej świadomości dotyczącej problematyki osób niepełnosprawnych</p>	<p>6)WZA 7)MOPS 8)WO 9)NGO 10) PKZ 11) MBP 12) CSiR 13) DDPS</p>	<p>14) BOP/ISP</p>

	<p>– Upowszechnianie wizerunku osób niepełnosprawnych jako aktywnych członków społeczeństwa poprzez promowanie wszelkich form twórczości artystycznej i kulturalnej osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie wybitnym jednostkom możliwości indywidualnego zaprezentowania swoich osiągnięć</p>	<p>Ilość zorganizowanych pokazów wystaw i spotkań promujących osoby niepełnosprawne oraz ich twórczość artystyczną</p>	<ul style="list-style-type: none"> – WPS – PKZ – MOPT – WO – MBP – BP – Muzeum Miejskie „Szttygarka” – NGO – ŚDS – DDPS 	<p>– BOP/ISP</p>
	<p>– Bezpłatne udostępnianie sprzętu komputerowego z dostępem do Internetu</p>	<p>Liczba punktów, gdzie osoba niepełnosprawna ma dostęp do sprzętu komputerowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • BOP/ISP • PUP • NGO • MBP 	<p>MOPS</p>
	<p>– Dostosowywanie stron internetowych urzędów, instytucji, organizacji pozarządowych do potrzeb osób niepełnosprawnych</p>	<p>Ilość dostosowanych stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • UM • MOPS • PUP • NGO • MBP • Muzeum Miejskie „Szttygarka” • CSiR • DDPS i inne właściwe 	<p>BOP/ISP</p>
	<p>– Zapewnienie osobom niepełnosprawnym przedstawiciela koordynującego działania na ich rzecz w Dąbrowie Górniczej</p>	<p>Powołanie np. : Koordynatora ds. Niepełnosprawności</p>	<p>d) UM</p>	<p>e) NGO</p>

6) Współpraca z organizacjami pozarządowymi i tworzenie partnerstwa lokalnego na rzecz osób niepełnosprawnych	g) Wspieranie projektów organizacji pozarządowych działających w środowisku osób niepełnosprawnych w zakresie sportu, kultury, rekreacji i innych	Liczba udzielonych dofinansowań i wsparcia finansowego w projektach organizacji pozarządowych dotyczących sportu, kultury i rekreacji i innych	– MOPS – WPS – WO – WZA	• BOP/ISP
	h) Wspieranie organizacji pozarządowych mające na celu aktywizację i integrację osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym	1. Liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono porad i innych form wsparcia	• BOP • ISP • MOPS • PUP • MBP, DDPS	• BP
	i) Prowadzenie i aktualizowanie bazy danych organizacji pozarządowych	2. Ilość aktualizacji bazy danych Organizacji Pozarządowych	11. BOP	• NGO
	j) Promowanie działalności organizacji pozarządowych działających dla i na rzecz osób niepełnosprawnych	3. Ilość publikacji promujących działalność III sektora w mediach: Internecie, telewizji i prasie	3. BOP 4. ISP 5. BP 6. NGO	7. MOPS
	k) Prowadzenie przez organizacje pozarządowe szkoleń, prelekcji i konferencji dla i na temat osób niepełnosprawnych	4. Ilość zorganizowanych przez organizacje pozarządowe szkoleń, konferencji i prelekcji dla osób niepełnosprawnych	– NGO	• BOP/ISP

PRIORYTET II. Rozwój rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Poprawa poziomu przygotowania zawodowego i możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz tworzenie nowych i doskonalenie dotychczasowych instrumentów zwiększających możliwości osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

1. Usługi i instrumenty rynku pracy wspierające	3) Zapewnienie wygodnego dostępu do informacji na temat możliwości aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	1. Liczba źródeł informacji dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	– PUP	
--	---	--	-------	--

aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne albo poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu	4) Podejmowanie działań umożliwiających osobom niepełnosprawnym włączenie się w aktywne życie zawodowe poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - przygotowywanie przez doradcę zawodowego Indywidualnych Planów Działania, - organizowanie szkoleń zawodowych, - organizację staży, - pośrednictwo pracy, - współpraca z podmiotami ekonomii społecznej, np. WTZ 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób niepełnosprawnych objętych aktywizacją zawodową: <ul style="list-style-type: none"> - liczba osób dla których opracowano Indywidualny Plan Działania, - liczba osób skierowanych na szkolenie zawodowe, - liczba osób skierowanych na staż, - liczba osób korzystających z usług pośrednictwa pracy, - liczba działań na rzecz podmiotów ekonomii społecznej. 	- PUP	3) PES np. WTZ
	5) Prowadzenie działań edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych w zakresie funkcjonowania na rynku pracy w ramach poradnictwa zawodowego (indywidualnego i grupowego)	h) Liczba udzielonych porad w ramach poradnictwa zawodowego indywidualnego i grupowego	- PUP	
	6) Wspieranie działań sprzyjających rozwojowi otwartego rynku pracy przyjaznego osobom niepełnosprawnym poprzez tworzenie nowych miejsc pracy	10. Liczba miejsc pracy wyposażonych przez pracodawców, którym zrefundowano koszt ich wyposażenia 11. Liczba osób niepełnosprawnych podejmujących działalność gospodarczą dzięki wsparciu finansowemu PUP na ten cel	- PUP	

Ilekróć w harmonogramie działań gminnego programu na rzecz osób niepełnosprawnych jest mowa o:

- 5) MOPS – oznacza to Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- 6) UM – oznacza to Urząd Miejski
- 7) BOP – oznacza to Biuro Organizacji Pozarządowych
- 8) ISP – oznacza to Inkubator Społecznej Przedsiębiorczości
- 9) WZA – oznacza to Wydział Zdrowia, Polityki Społecznej i Aktywizacji Zawodowej
- 10) WUA - oznacza to Wydział Urbanistyki i Architektury
- 11) WKM – oznacza to Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
- 12) NGO – oznacza to organizacje pozarządowe

- 13) WO – oznacza to Wydział Oświaty
- 14) PES – oznacza to Podmioty Ekonomii Społecznej
- 15) PKZ – oznacza to Pałac Kultury Zagłębia
- 16) MBP – oznacza to Miejska Biblioteka Publiczna
- 17) WPS – oznacza to Wydział Promocji Kultury i Sportu
- 18) KZK GOP – oznacza to Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego
- 19) WKD – oznacza to Wydział Komunikacji i Drogownictwa
- 20) WIM – oznacza to Wydział Inwestycji Miejskich
- 21) PUP – oznacza to Powiatowy Urząd Pracy
- 22) CSiR – oznacza to Centrum Sportu i Rekreacji
- 23) BP – oznacza to Biuro Prasowe
- 24) CZK – oznacza to Centrum Zarządzania Kryzysowego
- 25) MOPT – oznacza to Miejski Ośrodek Pracy Twórczej
- 26) WTZ – oznacza to Warsztat Terapii Zajęciowej
- 27) DDPS – oznacza to Dzienny Dom Pomocy Społecznej
- 28) ŚDS – oznacza to Środowiskowy Dom Samopomocy